

Univerzita Palackého v Olomouci
Právnická fakulta

Anna Poliánová

**Trestný čin nebezpečné pronásledování § 354 trestního
zákoníku**

Diplomová práce

Olomouc 2013

Prohlašuji, že jsem diplomovou práci na téma Trestný čin nebezpečné pronásledování § 354 trestního zákoníku vypracovala samostatně a citovala jsem všechny použité zdroje.

V Olomouci dne 28. prosince 2013

.....
Anna Políánová

Poděkování

Na tomto místě bych chtěla poděkovat vedoucí mé diplomové práce JUDr. Lence Konrádové za její vstřícný přístup a pomoc, kterou mi poskytla při psaní mé diplomové práce. Dále bych chtěla poděkovat své rodině a přátelům za morální podporu a pomoc.

OBSAH

SEZNAM POUŽITÝCH ZKRATEK	5
ÚVOD	6
1. DEFINOVÁNÍ POJMU STALKING A NÁSTIN VÝVOJE JEHO PRÁVNÍ ÚPRAVY	8
2. TRESTÝ ČIN NEBEZPEČNÉHO PRONÁSLEDOVÁNÍ Z HLEDISKA TRESTNÍHO PRÁVA HMOTNÉHO.....	12
2.1. Základní skutková podstata.....	12
2.2. Kvalifikovaná skutková podstata	19
2.3. Vztah § 354 k jiným ustanovením trestního zákoníku	21
2.4. Druhy trestů.....	23
3. TRESTNÝ ČIN NEBEZPEČNÉHO PRONÁSLEDOVÁNÍ Z HLEDISKA TRESTNÍHO PRÁVA PROCESNÍHO	25
3.1. Stíhání se souhlasem poškozeného	25
3.2. Předběžná opatření.....	26
3.3. Dohoda o vině a trestu	29
4. VÝVOJ JUDIKATURY V ČR.....	32
5. PACHATELÉ NEBEZPEČNÉHO PRONÁSLEDOVÁNÍ	36
5.1. Typologie pachatele	36
5.1.1. Typologie podle motivace	37
5.1.2. Typologie podle nebezpečnosti	39
5.1.3. Zhodnocení typologií	41
6. OBĚTI NEBEZPEČNÉHO PRONÁSLEDOVÁNÍ.....	42
6.1. Dopad stalkingu na oběť	42
6.2. Ochrana a pomoc obětem trestných činů.....	44
7. PRÁVNÍ ÚPRAVA NEBEZPEČNÉHO PRONÁSLEDOVÁNÍ VE SLOVENSKÉ REPUBLICE	49
ZÁVĚR.....	53
POUŽITÉ ZDROJE.....	55
ABSTRAKT.....	59
ABSTRACT.....	59
KLÍČOVÁ SLOVA	60
KEY WORDS.....	60

SEZNAM POUŽITÝCH ZKRATEK

zotč	Zákon č. 45/2013 Sb., o obětech trestných činů a o změně některých zákonů (zákon o obětech trestných činů)
tr. zák.	Zákon č. 40/2009 Sb., trestní zákoník, ve znění pozdějších předpisů
tr. řád	Zákon č. 141/1961 Sb., o trestním řízení soudním (trestní řád), ve znění pozdějších předpisů
TrestZ	Zákon č. 300/2005 Z. z., trestný zákon, ve znění neskorších předpisů

ÚVOD

Česká republika byla jedním z mnoha dalších států, které do trestního zákoníku zařadily novou skutkovou podstatu nebezpečného pronásledování. Nebezpečné pronásledování jako specifickou formu násilí lze tedy od 1. ledna 2010 kriminalizovat. Pro laickou veřejnost je spíše povědomý obecnější pojem stalking. Poprvé se výraz stalking objevil v 90. letech v USA. Pokud bychom nahlédli do anglicko-českého překladového slovníku, zjistíme, že doslovný překlad zní „*stopování, pronásledování divoké zvěře*.“ Tato formulace přesně vystihuje chování pronásledovatele, namísto divoké zvěře se však jedná o oběť. Lze tedy shrnout, že stalkingem se rozumí určité způsoby chování, kdy si pachatel vyhlédne oběť s cílem ji pronásledovat, obtěžovat nebo jí vyhrožovat.

Podle zahraničních průzkumů se se stalkingem setkalo 8 % žen (1 z 12) a 2 % mužů (1 ze 42).¹ Není pochyb, že se jedná o poměrně rozšířený společenský fenomén, který se neustále vyvíjí. Tradiční formy pronásledování se dostávají do ústraní a objevují se technické vymoženosti nabízející daleko efektivnější způsoby pronásledování. Právě díky technickým vymoženostem vzniká zvláštní druh stalkingu tzv. cyberstalking, kdy pachatel k pronásledování oběti využívá především internet a mobilní telefony. Jednotlivé způsoby pronásledování však mohou mít fatální následky na životech obětí. Právě kvůli tragickým případům se stalking zejména prostřednictvím médií dostal do povědomí veřejnosti. V souvislosti s tragickými kauzami vyvstaly opomíjené otázky jako ochrana oběti nebo pravděpodobnost, že pronásledování dospěje až k přímému fyzickému násilí vůči oběti.

Ochrana oběti před zavedením skutkové podstaty nebezpečného pronásledování se začala jevit jako značně nedostačující. S ohledem na zvyšující se počet závažnějších případů stalkingu, přijal zákonodárce nové ustanovení, které by mělo oběti poskytnout odpovídající ochranu, zabránit dalšímu pronásledování a pachateli uložit spravedlivý trest.

Cílem předkládané diplomové práce je poskytnout ucelený pohled na tento nežádoucí společenský fenomén, jehož prostřednictvím bych chtěla zhodnotit, zda bylo zavedení skutkové podstaty nebezpečného pronásledování do trestního

---

¹ Bílý kruh bezpečí: *Nebezpečné pronásledování* [online]. [cit. 2. 12. 2013]. Dostupné na <http://www.bkb.cz/pomoc-obetem/trestne-ciny/nebezpecne-pronasledovani/>

zákoníku optimálním řešením. Ve své práci se zabývám podrobnou analýzou základní a kvalifikované skutkové podstaty, právní úpravou nebezpečného pronásledování ve Slovenské republice a jejich posouzením. Dále jsem se zaměřila na poměrně nové instituty trestního práva procesního. Jelikož při posuzování trestnosti činu je nezbytné, aby soud vzal v úvahu všechny skutečnosti týkající se protiprávního jednání, věnuji dvě kapitoly pachatelům a obětem nebezpečného pronásledování. K dosažení daného cíle jsem zvolila zejména metodu analytickou, popisnou a komparativní.

Při zpracovávání daného tématu jsem vycházela z odborných článků, ze znění aktuálních zákonů, popř. důvodových zpráv a z judikatury Nejvyššího soudu ČR. Ačkoli je stalking za trestný označován již čtyři roky, je velmi těžké nalézt českou odbornou literaturu, která by se tomuto tématu věnovala, zejména z právního hlediska. Naopak v zahraničí se o tento společenský jev zajímají daleko více, proto jsem ve své práci využila i zahraniční zdroje.

Práce je členěna do šesti kapitol. V úvodní části definuji pojem stalking a uvádím stručnou charakteristiku vývoje jeho právní úpravy. Ve druhé kapitole se zabývám trestným činem nebezpečného pronásledování z hlediska hmotného práva. Následuje kapitola věnující se vybraným institutům procesního práva. Čtvrtá kapitola pojednává o vývoji judikatury v České republice. Další dvě kapitoly se zaměřují na pachatele a jejich typologii a na oběti nebezpečného pronásledování. Závěrečná kapitola srovnává slovenskou právní úpravu nebezpečného pronásledování s českou právní úpravou.

Diplomová práce vychází z právního stavu ke dni 1. srpna 2013, kdy vstoupil v účinnost nový zákon o obětech trestných činů. Pokud není uvedeno jinak, tak se práce omezuje pouze na současnou trestněprávní úpravu.

1. DEFINOVÁNÍ POJMU STALKING A NÁSTIN VÝVOJE JEHO PRÁVNÍ ÚPRAVY

Anglický výraz *stalking* se nejdříve používal mezi lovci divoké zvěře, kteří jím označovali stopování lovené zvěře s cílem uštvat ji k smrti.² Později byl stalking spojován s pronásledováním osob. Objevuje se jak u osob, které mají/měly k sobě navzájem určitý vztah (intimní, pracovní, sousedský), tak také u osob, které se osobně nikdy nesetkaly (např. pronásledování známých osobností). Z důvodu stále častějšího výskytu tohoto fenoménu se mu začaly věnovat některé vědní disciplíny, zejména psychiatrie, forenzní psychologie a později také kriminologie a trestní právo.

Aby bylo možné se stalkingem zabývat a efektivními prostředky na něj reagovat, bylo nutné jej nejdříve vymezit a určit jeho charakteristické znaky. Avšak v odborné literatuře nenajdeme definici, která by byla všeobecně uznávaná. I když se znění jednotlivých definic liší, můžeme v nich nalézt společné znaky. O první definici pojmu stalking se v polovině 90. let pokusili američtí autoři Meloy a Gotthard. Pod tento termín zahrnují „*úmyslné, zlovolné a opakované pronásledování a obtěžování jiné osoby.*“³ Další definice tohoto společenského fenoménu můžeme nalézt např. ve forenzní psychologii a kriminologii. Ve forenzní psychologii je stalking považován za „*specifickou variantu násilí. Jejím hlavním znakem je obsesivní upnutí se známého nebo neznámého pachatele na určitou osobu, kterou pak obtěžuje systematicky a úporně projevy nevyžádané a nechtěné pozornosti.*“⁴ Oběť může být pachatelem pronásledována různými způsoby (např. telefonicky, SMS zprávami, dopisy nebo i vtíráním se do její blízkosti). V kriminologii se za stalking považuje „*úmyslné, zlovolné pronásledování a obtěžování jiné osoby, které snižuje kvalitu života a ohrožuje její bezpečnost.*“⁵ Nesmíme opomenout definici v českém trestním právu. Trestní zákoník vymezuje stalking neboli nebezpečné pronásledování v § 354: „*Kdo jiného dlouhodobě pronásleduje tím, že vyhrožuje ublížením na zdraví nebo jinou újmu jemu nebo jeho osobám blízkým, vyhledává jeho osobní blízkost nebo jej sleduje, vytrvale jej prostřednictvím prostředků elektronických komunikací, písemně nebo*

² HENDRYCH, Dušan. *Právní slovník*. 3. podstatně rozšířené vydání. Praha: C. H. Beck, 2009, s. 490.

³ VÁLKOVÁ, Helena. Česká podoba stalkingu podle § 354 TrZ v širších než jen trestněprávních souvislostech. *Trestněprávní revue*, 2009, roč. 8, č. 9, s. 257.

⁴ ČÍRTKOVÁ, Ludmila. *Moderní psychologie pro právníky*. 1. vydání. Praha: Grada, 2008, s. 53.

⁵ ČÍRTKOVÁ, Ludmila. Psychologické poznatky k nebezpečnosti pronásledování (stalking). *Kriminalistika*, 2004, roč. 37, č. 4, s. 273.

jinak kontaktuje, omezuje jej v jeho obvyklém způsobu života, nebo zneužije jeho osobních údajů za účelem získání osobního nebo jiného kontaktu, a toto jednání je způsobilé vzbudit v něm důvodnou obavu o jeho život nebo zdraví nebo o život a zdraví osob jemu blízkých.“

Poprvé jsme se s jevem vykazujícím známky stalkingu setkali už v 18. století v oblasti psychiatrie. Nejednalo se přímo o stalking, ale o tzv. erotománii, což byla patologická vazba na jinou osobu projevující se zpočátku jako umanutý obdiv nebo erotická náklonnost. Erotománii, jejím popisem a objasněním se zabývali psychiatr Pinel a jeho žák Esquirol, později ve 20. století renomovaní psychiatři.⁶ Od 90. let je stalking neboli pronásledování intenzivně zkoumaným jevem ve forenzní psychologii a psychiatrii.

Ve 2. polovině 20. století se názory na tento fenomén mění a z ryze psychiatrického problému se stává tématem pro vědní obory, které mají těsnou vazbu na kriminalitu. Tradiční pojem erotomanie je tak nahrazen pojmem stalking. Pod výraz stalking se tedy nezahrnuje pouze erotický obdiv, který vede ke vtíravému chování, ale patří sem i různé formy psychického terorizování vedené nenávistí a pomstou.⁷

Zpočátku byly známy případy, kdy se oběťmi stávaly známé osobnosti. Nejznámější je případ Johna Hinckleyho, který 30. března 1981 podnikl atentát na prezidenta R. Reagana. Na amerického prezidenta vystřelil proto, aby imponoval herečce Jodie Fosterové, kterou byl posedlý. Hinckley se ztotožnil s hlavní postavou filmu *Taxikář*, ve kterém se řidič taxíku snažil ochraňovat mladou prostitutku Iris, kterou hrála právě Jodie Fosterová. Jeho snaha chránit dívku vyvrcholila pokusem o atentát na kandidáta amerického prezidenta. Tento film Hinckley viděl patnáctkrát a zanechal v něm hluboký dojem. Hinckley byl za pokus o atentát na prezidenta sice postaven před soud, ale dne 21. června 1982 byl prohlášen za duševně chorého, a tudíž nebyl odsouzen.⁸

Další případ byl evidován v roce 1989. Herečka Rebecca Schaefferová byla pronásledována mladým mužem, který jí opakovaně zasílal zamilované dopisy. Poté, co však zhlédl film, v němž se herečka objevila v milostné scéně, jeho dopisy se z milostných začaly měnit ve výhrůžné. Pachatel však nezůstal pouze u dopisů, ale

---

⁶ ČÍRTKOVÁ, Ludmila. Psychologické poznatky k nebezpečnosti pronásledování (stalking). *Kriminalistika*, 2004, roč. 37, č. 4, s. 273 – 274.

⁷ ČÍRTKOVÁ, Ludmila. *Forenzní psychologie*. 2. upravené vydání. Plzeň: Aleš Čeněk, 2009, s. 213.

⁸ VACEK, Jaroslav. *Velké psychiatrické případy*. 1. vydání. Praha: Paseka, 2001, s. 449 – 463.

rozhodl se herečku navštívit osobně. Poté, co mu otevřela dveře, ji zastřelil. Ve stejné době, kdy byla zavražděna herečka, byly svými pronásledovateli usmrčeny tři další ženy.⁹ Stalking se už tedy netýkal jen prominentních lidí, ale i lidí „obyčejných“.

Díky tragickým případům se tak stalking ocitl mezi aktuálními tématy politiky a legislativy. Proto v polovině 90. let začaly státy přijímat tzv. antistalkingové zákony. Kalifornie byla prvním státem, který prohlásil v roce 1990 stalking za trestný čin. Následně v roce 1992 byl stalking kriminalizován v dalších třiceti státech USA (Florida, New York, Hawaii, Ohio, Oklahoma atd.). O rok později přijaly antistalkingové zákony zbývající státy USA.¹⁰ V polovině 90. let, současně s USA, prohlásily stalking za trestný i Velká Británie a Austrálie. Poté se připojily i další země. Kupříkladu Belgie zahrnula skutkovou podstatu nebezpečného pronásledování do trestního zákona v roce 1998, Holandsko v roce 2000.¹¹ Ze sousedních zemí České republiky jako první začlenilo stalking do právní úpravy Rakousko.¹² Půl roku poté ho následovala Spolková republika Německo.¹³ V roce 2011, tedy o rok později, co se stalking stal trestným činem v České republice, zavedly trestnost i Polská republika¹⁴ a Slovenská republika.¹⁵ Právní úpravy stalkingu v jednotlivých státech se v některých bodech shodují, v jiných však nikoliv, např. co se týká trestních sazeb.

V České republice je stalking trestný od 1. ledna 2010, kdy nabyl účinnosti nový trestní zákoník.¹⁶ Zde je nutné podotknout, že návrh trestního zákoníku, který byl předložen Poslanecké sněmovně Parlamentu ČR dne 25. února 2008, skutkovou

---

⁹ ČÍRTKOVÁ, Ludmila, VITOUŠOVÁ, Petra. *Pomoc obětem (a svědkům) trestných činů: příručka pro pomáhající profese*. 1. vydání. Praha: Grada, 2007, s. 115 – 116.

¹⁰ MELOY, J. Reid. *The psychology of stalking: clinical and forensic perspectives*. San Diego: Academic Press, 1998, s. 25.

¹¹ ČÍRTKOVÁ, Ludmila. *Moderní psychologie pro právníky*. 1. vydání. Praha: Grada, 2008, s. 53.

¹² Rakousko – účinnost novely trestního zákona od 1. července 2006 (§ 107a StGB) – trest odnětí svobody až 1 rok (VÁLKOVÁ, Helena. Česká podoba stalkingu podle § 354 TrZ v širších než jen trestněprávních souvislostech. *Trestněprávní revue*, 2009, roč. 8, č. 9, s. 259.)

¹³ Spolková republika Německo – účinnost novely trestního zákona od 1. ledna 2007 (§ 238 StGB) – trest odnětí svobody až 5 let, v případě způsobení smrti až 10 let (VÁLKOVÁ, Helena. Česká podoba stalkingu podle § 354 TrZ v širších než jen trestněprávních souvislostech. *Trestněprávní revue*, 2009, roč. 8, č. 9, s. 260.)

¹⁴ Polská republika – účinnost novely trestního zákona od 6. června 2011 (artikul 190a § 1-4 Kodeks karny) – trest odnětí svobody až 3 roky, v případě způsobení smrti až 10 let (Ustawa z dnia 6 czerwca 1997 r., kodeks karny. [online]. [cit. 30. 11. 2013]. Dostupné na <http://legislationline.org/documents/section/criminalcodes/country/10>)

¹⁵ Slovenská republika – účinnost novely trestního zákona od 1. září 2011 (§ 360a Trestný zákon) – trest odnětí svobody až 3 roky (Predpis č. 300/2005 Z. z. [online]. [cit. 9. 12. 2013]. Dostupné na <http://www.zakonypreludi.sk/zz/2005300>)

¹⁶ Zákon č. 40/2009 Sb., trestní zákon, ve znění pozdějších předpisů

podstatu nebezpečného pronásledování neobsahoval.¹⁷ Skutková podstata nebezpečného pronásledování byla do návrhu trestního zákoníku začleněna až Ústavně právním výborem Parlamentu ČR.¹⁸

Některé státy reagovaly na tragické případy nejen přijímáním antistalkingové legislativy, ale i vytvořením pracovišť specializovaných na nebezpečné pronásledování. První specializované pracoviště s názvem Threat Management Unit bylo vytvořeno policií v Los Angeles v červenci roku 1990. Ze začátku v útvaru pracovali pouze tři policisté, nyní jich je v útvaru zaměstnáno devět. Útvar se zaměřuje na včasné ohodnocení rizika a na předcházení projevům přímého násilí vůči oběti.¹⁹ V USA existuje ještě kromě policejního také další druh přístupu ke stalkingu. Od policejního přístupu se odlišuje tím, že není tvořen pouze policisty, ale i dalšími odborníky. Příkladem tohoto modelu je stát San Diego, kde od roku 1994 funguje pracovní skupina, která sdružuje policisty, právníky, psychology a psychiatry. Ti pak společně řeší konkrétní případy, u nichž se nespolehnou pouze na policejní opatření, ale hledají i jiné postupy, jak zabránit eskalaci a účinně zastavit pronásledování.²⁰

---

¹⁷ Vládní návrh na vydání zákona, trestní zákoník. Sněmovní tisk č. 410 [online]. Poslanecká sněmovna Parlamentu ČR. [cit. 2. 12. 2013]. Dostupné na <http://www.psp.cz/sqw/text/tiskt.sqw?o=5&ct=410&ct1=0>

¹⁸ Usnesení Ústavně právního výboru ze dne 19. června 2008 [online]. Poslanecká sněmovna Parlamentu ČR. [cit. 2. 12. 2013]. Dostupné na <http://www.psp.cz/sqw/text/tiskt.sqw?o=5&ct=410&ct1=2>

¹⁹ MELOY, J. Reid. *The psychology of stalking: clinical and forensic perspectives*. San Diego: Academic Press, 1998, s. 75.

²⁰ ČÍRTKOVÁ, Ludmila. Psychologické poznatky k nebezpečnosti pronásledování (stalking), *Kriminalistika*, 2004, roč. 37, č. 4, s. 275.

2. TRESTÝ ČIN NEBEZPEČNÉHO PRONÁSLEDOVÁNÍ Z HLEDISKA TRESTNÍHO PRÁVA HMOTNÉHO

Trestný čin nebezpečného pronásledování byl do českého trestního práva zakotven novým trestním zákoníkem č. 40/2009 Sb., který nabyl účinnosti 1. ledna 2010. Jedná se tedy o zcela nový trestný čin, u něhož však chybí důvodová zpráva.

Zákonodárce trestný čin nebezpečného pronásledování začlenil do hlavy desáté mezi trestné činy proti pořádku ve věcech veřejných, do skupiny trestných činů narušujících soužití lidí. Na tomto místě je nutné podotknout, že ze strany odborné veřejnosti²¹ je poukazováno na nešťastnost zařazení trestného činu nebezpečného pronásledování do desáté hlavy trestního kodexu. Za mnohem vhodnější řešení pak odborná veřejnost považuje zařazení skutkové podstaty nebezpečného pronásledování do hlavy druhé a v jejím rámci druhého dílu mezi trestné činy proti právům na ochranu osobnosti, soukromí a listovního tajemství. Trestný čin nebezpečného pronásledování má k druhé hlavě věcně velice blízko, protože objektem tohoto trestného činu je „[...] *tělesná a duševní integrita pronásledované osoby, ale také její osobní svoboda a soukromí.*“²² Jelikož se jedná o důležité zájmy jednotlivce, které patří k prioritám trestněprávní ochrany, přikláním se k názorům odborné veřejnosti a souhlasím se zařazením trestného činu nebezpečného pronásledování do zmiňované druhé hlavy.

2.1. Základní skutková podstata

Základní skutková podstata trestného činu nebezpečného pronásledování je upravena v trestním zákoníku v ust. § 354 odst. 1, které má následující znění:

„Kdo jiného dlouhodobě pronásleduje tím, že

- a) vyhrožuje ublížením na zdraví nebo jinou újmou jemu nebo jeho osobám blízkým,*
- b) vyhledává jeho osobní blízkost nebo jej sleduje,*

²¹ VISINGER, Radek. Jak postihovat stalking? Zamyšlení nad novou právní úpravou. *Trestněprávní revue*, 2009, roč. 8, č. 11, s. 334. VÁLKOVÁ, Helena. Česká podoba stalkingu podle § 354 TrZ v širších než jen trestněprávních souvislostech. *Trestněprávní revue*, 2009, roč. 8, č. 9, s. 261.

²² VISINGER, Radek. Jak postihovat stalking? Zamyšlení nad novou právní úpravou. *Trestněprávní revue*, 2009, roč. 8, č. 11, s. 334.

- c) *vytrvale jej prostřednictvím prostředků elektronických komunikací, písemně nebo jinak kontaktuje,*
  - d) *omezuje jej v jeho obvyklém způsobu života, nebo*
  - e) *zneužije jeho osobních údajů za účelem získání osobního nebo jiného kontaktu,*
- a toto jednání je způsobilé vzbudit v něm důvodnou obavu o jeho život nebo zdraví nebo o život a zdraví osob jemu blízkých, bude potrestán odnětím svobody až na jeden rok nebo zákazem činnosti.“*

Před vymezením znaků základní skutkové podstaty a jednotlivých pojmů obsažených ve skutkové podstatě, je důležité definovat, o jaký druh trestného činu se jedná. Nový trestní zákoník je založen na bipartici trestných činů. Trestné činy dělí na přečiny a zločiny, jejichž zákonná dikce je obsažena v ust. § 14 tr. zák.²³ Jejich rozlišení se děje podle formálního hlediska, tedy podle formy zavinění a podle délky trestu odnětí svobody, kterou trestní zákoník stanovuje za určitý trestný čin.²⁴ Formu zavinění upravuje kromě dalších paragrafů ust. § 13 odst. 2 tr. zák.: „*K trestní odpovědnosti za trestný čin je třeba úmyslného zavinění, nestanoví-li trestní zákon výslovně, že postačí zavinění z nedbalosti.*“ Jelikož ve skutkové podstatě nebezpečného pronásledování zákon výslovně nestanovuje, že postačí zavinění z nedbalosti, je nutné zavinění úmyslné. Co se týká délky trestu, ta je u základní skutkové podstaty nebezpečného pronásledování stanovena maximálně na jeden rok. Poněvadž horní hranice trestu odnětí svobody ani u kvalifikované skutkové podstaty nepřesahuje hranici pěti let, náleží trestný čin nebezpečného pronásledování do kategorie přečinů. Z výše uvedeného tedy vyplývá, že trestný čin nebezpečného pronásledování je úmyslným přečinem.

Skutková podstata trestného činu je jedním z formálních znaků trestného činu. Skutková podstata nebezpečného pronásledování, jakož i všechny skutkové podstaty uvedené ve zvláštní části trestního zákoníku musí obsahovat obligatorní znaky. Těmito znaky jsou objekt, objektivní stránka, subjekt a subjektivní stránka. Pokud by čin tyto znaky postrádal, nebyla by naplněna skutková podstata trestného

---

²³ Ust. § 14 odst. 2 tr. zák. - Přečiny jsou všechny nedbalostní trestné činy a ty úmyslné trestné činy, na něž trestní zákon stanoví trest odnětí svobody s horní hranicí trestní sazby do pěti let.

Ust. § 14 odst. 3 tr. zák. - Zločiny jsou všechny trestné činy, které nejsou podle trestního zákona přečiny.

²⁴ JELÍNEK, Jiří. Trestný čin. JELÍNEK, Jiří a kol. *Trestní právo hmotné*. 3. vydání. Praha: Leges, 2013, s. 138 – 139.

činu. Některé skutkové podstaty mohou navíc obsahovat fakultativní znaky, např. určité místo, určitě vymezený čas jednání, hmotný předmět útoku, určitý prostředek ke spáchání trestného činu.²⁵

1) Objekt nebezpečného pronásledování

Jak jsem již zmínila v úvodu této části, objektem nebezpečného pronásledování je tělesná a duševní integrita, osobní svoboda a soukromí každého jednotlivce. V odborné literatuře se lze setkat i s jiným vymezením objektu trestného činu nebezpečného pronásledování. Např. Říha za objekt trestného činu nebezpečného pronásledování považuje „[...] zájem na klidném občanském soužití lidí, nenarušovaném nebezpečnými výhrůžkami, pronásledováním a jiným závažným obtěžováním a omezováním v obvyklém způsobu života.“²⁶ Podobně definuje objekt tohoto přečinu i Kybic, tedy jako „[...] zájem na ochraně jednotlivce před závažnými formami pronásledování a zájem na poklidném soužití občanů.“²⁷ Peroutka za objekt pokládá „[...] ochranu jednotlivce před dlouhodobým pronásledováním.“²⁸ Domnívám se, že tato definice z hlediska vymezení objektu je zcela nedostačující.

2) Objektivní stránka nebezpečného pronásledování

Objektivní stránka neboli další obligatorní znak skutkové podstaty popisuje způsob spáchání trestného činu a jeho následky. Obligatorními znaky popisujícími objektivní stránku trestného činu jsou jednání, následek a příčinná souvislost mezi jednáním a následkem.²⁹ U přečinu nebezpečného pronásledování spočívá objektivní stránka v dlouhodobém pronásledování jiného taxativně vypočtenými formami jednání, které musí být způsobilé vzbudit v jiném důvodnou obavu o jeho život nebo zdraví nebo život a zdraví osob jemu blízkých. Objektivní stránka trestného činu nebezpečného pronásledování obsahuje i fakultativní znak, kterým je hmotný předmět útoku, tedy jednotlivce.

---

²⁵ JELÍNEK, Jiří. Skutková podstata. IN JELÍNEK, Jiří a kol. *Trestní právo hmotné*. 3. vydání. Praha: Leges, 2013, s. 159 – 160.

²⁶ ŘÍHA, Jiří. § 354. IN JELÍNEK, Jiří a kol. *Trestní právo hmotné*. 3. vydání. Praha: Leges, 2013. s. 855 – 856.

²⁷ KYBIC, Petr. Nebezpečné pronásledování. IN KUČHTA, Josef a kol. *Kurs trestního práva. Trestní právo hmotné. Zvláštní část*. 1. vydání. Praha: C. H. Beck, 2009. s. 490.

²⁸ PEROUTKA, Josef. § 354. IN CHMELÍK, Jan a kol. *Trestní právo hmotné: zvláštní část s aplikačními případy*. Praha: Linde, 2010, s. 300.

²⁹ JELÍNEK, Jiří. Objektivní stránka trestného činu. IN JELÍNEK, Jiří a kol. *Trestní právo hmotné*. 3. vydání. Praha: Leges, 2013, s. 174 – 175.

Níže budou podrobněji rozebrány jednotlivé formy nebezpečného pronásledování.

a) Výhrůžka ublížením na zdraví nebo jinou újmou

Výhrůžka je nedovolené neboli protiprávní jednání, které je objektivně způsobilé vzbudit důvodnou obavu o život nebo zdraví, aniž je nezbytné tuto důvodnou obavu u poškozeného vyvolat. Osoba, které je výhrůžka adresována, nemusí být přítomna. Postačí, pokud si je pachatel vědom, že se o ní poškozený dozví prostřednictvím telefonu, dopisu či v poslední době stále více využívaných sociálních sítí (Facebook, Twitter atd.). Podstatné je, aby výhrůžka byla protiprávní, provedena nedovoleným způsobem a prostředky, musí být míněna vážně a zaměřena na ublížení na zdraví nebo způsobení jiné újmy.³⁰

Pojem ublížení na zdraví definuje ust. § 122 odst. 1 tr. zák.: *„Ublížením na zdraví se rozumí takový stav záležející v poruše zdraví nebo jiném onemocnění, který porušením normálních tělesných nebo duševních funkcí znesnadňuje nikoli jen po krátkou dobu, obvyklý způsob života poškozeného a který vyžaduje lékařské ošetření.“* Jak vyplývá z judikatury *„[...] ne každá porucha zdraví je ublížením na zdraví ve smyslu trestního zákona. Nestačí např. přechodné bolesti nebo nevolnost, oděrky, nepatrné ranky, hučení v uších apod. Za ublížení na zdraví můžeme pokládat takový stav, který porušením normálních tělesných nebo duševních funkcí znesnadňuje výkon obvyklé činnosti nebo má jiný vliv na obvyklý způsob života poškozené a který zpravidla vyžaduje lékařské ošetření, i když nezanechává trvalé následky.“*³¹

Jiná újma se posuzuje jednak s přihlédnutím k ublížení na zdraví, ke konkrétním okolnostem případu a také k tomu, jak ji poškozený subjektivně pociťuje. Jinou újmou je narušení rodinného soužití, sexuální integrity, způsobení škody na pověsti, majetku atd.³²

Poslední pojem, který je potřebné u této formy jednání vysvětlit, je osoba blízká. Kdo je osobou blízkou, uvádí ust. § 125 tr. zák. *„[...] rozumí se jí příbuzný v pokolení přímém, osvojitel, osvojenec, sourozenec, manžel a partner; jiné osoby v poměru*

³⁰ VÁLKOVÁ, Helena. § 354. IN ŠÁMAL, Pavel a kol. *Trestní zákoník II. § 140 – 421. Komentář. 2. vydání.* Praha: C. H. Beck, 2012, s. 3296.

³¹ JELÍNEK, Jiří. § 122. IN JELÍNEK, Jiří a kol. *Trestní zákoník a trestní řád s poznámkami a judikaturou. 4. vydání.* Praha: Leges, 2013, s. 175.

³² VÁLKOVÁ, Helena. § 354. IN ŠÁMAL, Pavel a kol. *Trestní zákoník II. § 140 – 421. Komentář. 2. vydání.* Praha: C. H. Beck, 2012, s. 3296.

rodinném nebo obdobném se pokládají za osoby sobě navzájem blízké jen tehdy, kdyby újmu, kterou utrpěla jedna z nich, druhá důvodně pociťovala jako újmu vlastní.“

b) Vyhledávání osobní blízkosti a sledování poškozeného

Uvedenou formu jednání je třeba vykládat v širším smyslu, protože jen tehdy lze ochránit jednotlivce před závažnými útoky do jeho soukromí. Pod uvedeným jednáním si lze představit různé způsoby slídění, obtěžování, dotírání, pozorování apod. Ani v tomto případě není podstatné, zda je důvodná obava vyvolána nebo je zde přinejmenším možnost ji vyvolat.³³

c) Vytrvalý kontakt prostředky elektronické komunikace, písemně nebo jinak

Kontaktováním jiného pomocí prostředků elektronických komunikací lze rozumět zejména opakované zasílání nevyžádaných emailových zpráv, distribuování počítačových virů, zahlcování elektronické pošty nevyžádanými zprávami, volání na mobilní telefon nebo na pevnou linku. Obsah zpráv může být zpočátku příjemný, ale i urážející. Mohou se však vyskytnout případy, kdy zprávy snažící se získat odpověď od oběti jsou zprvu příjemné, ale jakmile oběť zareaguje, mění se ve výhrůžné.³⁴

Zvláštní formou této elektronické komunikace je cyberstalking,³⁵ neboli pronásledování prostřednictvím internetu. Ke cyberstalkingu patří např. rozesílání negativních zpráv prostřednictvím rozšířených sociálních sítí, zasílání obtěžujících emailů, nevyžádané prezentace oběti na různých místech v internetovém prostoru. K tomuto specifickému druhu nebezpečného pronásledování bych uvedla příklad, který se stal v roce 1999 v Kalifornii. Pachatel zavěsil na internet jménem oběti její údajné oznámení, že si přeje být znásilněna větším počtem mužů najednou. Uvedl i adresu jejího skutečného bydliště. Několik mužů se pak pokusilo vniknout do jejího soukromí.³⁶

Písemnosti, jako jsou dopisy, pohledy, lístky, se řadí mezi tradiční formy komunikace. Vzhledem k trendům v oblasti elektronické komunikace bude v dnešní době převažovat právě komunikace prostřednictvím elektronických prostředků nad tradiční formou. Pachatel však může oběť obtěžovat i jiným způsobem, kupříkladu zasíláním různých dáreků (květiny, šperky, alkohol) nebo kontaktováním třetích osob, které tyto dárky předají oběti. Právě kontaktování oběti pomocí třetích osob

³³ VÁLKOVÁ, Helena. § 354. IN ŠÁMAL, Pavel a kol. *Trestní zákoník II. § 140 – 421. Komentář. 2. vydání.* Praha: C. H. Beck, 2012, s. 3296 – 3297.

³⁴ KYBIC, Petr. Nebezpečné pronásledování. IN KUČHTA, Josef a kol. *Kurs trestního práva. Trestní právo hmotné. Zvláštní část. 1. vydání.* Praha: C. H. Beck, 2009, s. 489.

³⁵ ČÍRTKOVÁ, Ludmila. *Moderní psychologie pro právníky.* 1. vydání. Praha: Grada, 2008, s. 63-65.

³⁶ Tamtéž, s. 63.

označováno jako „*stalking by proxy*“³⁷ je registrováno zhruba v jedné třetině případů. Pachatel velmi obratně zmanipuluje své okolí, v některých případech i okolí oběti. Pachatel např. přesvědčí třetí osoby, že obětí je vlastně on sám, a ony pak domlouvají oběti, aby byla rozumná, nebo od ní vyzvídají různé informace, o nichž vyrozumí pachatele.

d) Omezování obvyklého způsobu života poškozeného

Podle prof. Válkové by výklad forem jednání uvedených v § 354 odst. 1 pod písm. a), b), c) neměl činit výraznější problémy. Naopak výklad formy jednání uvedené pod písm. d) by mohl být poněkud problematičtější. Vystává tak sporná otázka, co lze ještě považovat a co již nikoli za omezení poškozeného v jeho obvyklém způsobu života. Válková uvádí, že za omezování v obvyklém způsobu života je třeba „*považovat takové omezení dosavadního života poškozeného, ke kterému dojde proti jeho vůli nežádoucími zásahy pachatele do sféry jeho rodinného, osobního, ale i profesního života.*“³⁸ Rozhodující bude vždy hledisko subjektivně pocíťované újmy poškozeného, i když bude určitým způsobem objektivizované. Nelze však toto hledisko hodnotit podle zprůměrnovaného způsobu života (např. pro učitele může být omezující sledování každého jeho kroku dotěrným studentem, zatímco u slavného herce lze dost dobře předpokládat vyšší „práh citlivosti“ vůči pronásledování ze strany svých obdivovatelů, což by v konkrétním případě znamenalo, že trestnost jednání pachatele ve smyslu § 354 odst. 1 písm. d) tr. zák. by u slavného herce na rozdíl od učitele vyžadovalo zpravidla prokázání větší intenzity obtěžování, aby mohlo být jako takový přečin kvalifikováno.)³⁹

e) Zneužití osobních údajů za účelem získání osobního nebo jiného kontaktu s poškozeným

Osobní údaj je definován v ust. § 4 v zákoně č. 101/2002 Sb., o ochraně osobních údajů, ve znění pozdějších předpisů: „*Jakákoliv informace týkající se určeného nebo určitelného subjektu údajů. Subjekt údajů se považuje za určený nebo určitelný, jestliže lze subjekt údajů přímo či nepřímo identifikovat zejména na základě čísla, kódu nebo jednoho či více prvků, specifických pro jeho fyzickou, fyziologickou, psychickou, ekonomickou, kulturní nebo sociální identitu.* Aby bylo jednání trestné, musí pachatel tento osobní údaj využít k získání kontaktu. Není však podstatné, jestli

³⁷ Tamtéž, s. 62.

³⁸ VÁLKOVÁ, Helena. § 354. IN ŠÁMAL, Pavel a kol. *Trestní zákoník II. § 140 až 421. Komentář. 2.* vydání. Praha: C. H. Beck, 2012, s. 3297.

³⁹ Tamtéž, s. 3297 – 3298.

ke kontaktu skutečně dojde a o jaký druh kontaktu pachatel usiluje, např. zda mu půjde výhradně o osobní kontakt, o kontakt prostřednictvím elektronické komunikace nebo o zasílání obtěžujících dáreků. Jelikož zákonodárce zde nevypočítává všechny formy kontaktu s poškozeným, ponechává tak prostor pro jakoukoli formu kontaktu pachatele s poškozeným.⁴⁰

Velmi důležitým pojmem, který je společný pro všechny výše popsané formy jednání, je *dlouhodobost*. Rozumí se jí opakované, často i systematicky a soustavně prováděné jednání. Opakováním je zde více než deset pokusů o kontakt v období trvajícím minimálně jeden měsíc.⁴¹ Trestní zákoník nemůže kriminalizovat náhodné nebo krátkodobé jednání, i když by se jednalo o takové jednání, jenž je uvedené ve skutkové podstatě nebezpečného pronásledování. Pokud by se tak stalo, byla by porušena zásada subsidiarity trestní represe.⁴²

Zbývá konkretizovat, co si lze představit pod jednáním, které je způsobilé vzbudit důvodnou obavu o život poškozeného nebo jeho zdraví, popř. život a zdraví osob blízkých. Za důvodnou obavu se považuje obava, která je objektivně způsobilá vyvolat vyšší míru úzkosti, strachu, obav. U poškozeného tak nemusí vzbudit jen strach o fyzické zdraví, ale ve většině případů také o zdraví psychické. Není však nutné, aby tento pocit u poškozeného skutečně vyvolala. Proto je potřebné každý případ posuzovat individuálně s přihlédnutím ke konkrétním okolnostem (povaha výhrůžky, fyzické a povahové vlastnosti pachatele ve srovnání s charakteristikou poškozeného).⁴³

3) Subjekt nebezpečného pronásledování

Třetím obligatorním znakem skutkové podstaty je subjekt neboli pachatel trestného činu. Základní definici pachatele trestného činu upravuje ust. § 22 odst. 1 tr. zák.: „[...] *ten, kdo svým jednáním naplnil znaky skutkové podstaty trestného činu nebo jeho pokusu či přípravy, je-li trestná.*“ U skutkové podstaty nebezpečného pronásledování je pachatel označen jako „kdo“. Pachatelem trestného činu

---

⁴⁰ Tamtéž, s. 3298.

⁴¹ HORÁKOVÁ, Monika. Stalking – první zkušenosti. *Trestněprávní revue*, 2012, roč. 11, č. 10, s. 22.

⁴² Ust. § 12 odst. 2 tr. zák. – Trestní odpovědnost pachatele a trestněprávní důsledky s ní spojené lze uplatňovat jen v případech společensky škodlivých, ve kterých nepostačuje uplatnění odpovědnosti podle jiného právního předpisu.

⁴³ VÁLKOVÁ, Helena. § 354. IN ŠÁMAL, Pavel a kol. *Trestní zákoník II. § 140 až 421. Komentář*. 2. vydání. Praha: C. H. Beck, 2012, s. 3298 – 3299.

nebezpečného pronásledování se tedy může stát každá příčetná fyzická osoba, která v době spáchání činu dovršila patnáctý rok svého věku.

Pachatelem nemůže být právnická osoba, protože ta odpovídá jen za taxativně stanovené trestné činy vypočtené v ust. § 7 zákona č. 418/2011 Sb., o trestní odpovědnosti právnických osob, mezi nimiž se trestný čin nebezpečného pronásledování nenachází.

4) Subjektivní stránka nebezpečného pronásledování

Posledním povinným znakem skutkové podstaty nebezpečného pronásledování je subjektivní stránka, která charakterizuje psychiku pachatele. Jak jsem již nastínila v úvodu této kapitoly, je subjektivní stránka vyjádřena ve formě úmyslu, a to ve většině případů úmyslu přímého. Úmyslem pachatele je u oběti vzbudit důvodnou obavu o její fyzické nebo psychické zdraví.

Je důležité si uvědomit, že stanovit přesnou hranici mezi ještě normálním obtěžováním na straně jedné a trestně stíhatelným stalkingem na straně druhé je velmi obtížné. Někteří odborníci se přiklání ke kvantitativnímu vymezení pokusů o kontakt (objektivní hledisko), jiní naopak prosazují tzv. diagnostickou teorii počátku stalkingu (subjektivní hledisko). Podle této teorie je rozhodující, kdy se oběť cítí pronásledovaná a tím zažívá důvodné obavy o své soukromí. Dle doc. Čírtkové je vhodné obě hlediska kombinovat, protože spolu úzce souvisejí.⁴⁴

2.2. Kvalifikovaná skutková podstata

Kvalifikovaná skutková podstata nebezpečného pronásledování se od té základní liší tím, že obsahuje navíc znaky, které určují vyšší stupeň nebezpečnosti pro společnost. Z toho důvodu je pro pachatele zvolen vyšší trestní postih. Kvalifikovaná skutková podstata nebezpečného pronásledování je upravena v ust. § 354 odst. 2 tr. zák., které má následující znění:

„Odnětím svobody na šest měsíců až tři roky bude pachatel potrestán, spáchá-li čin uvedený v odstavci 1

- a) *vůči dítěti nebo těhotné ženě,*
- b) *se zbraní, nebo*

---

⁴⁴ ČÍRTKOVÁ, Ludmila. Nebezpečné pronásledování: jak ho rozpoznat? *Právo a rodina*, 2009, roč. 11, č. 7, s. 4.

c) *nejméně se dvěma osobami.*“

a) Vůči dítěti nebo těhotné ženě

Dítětem se rozumí: „*osoba mladší osmnácti let, pokud trestní zákon nestanoví jinak.*“⁴⁵ Definice tohoto pojmu je převzata z Úmluvy o právech dítěte, která pro Českou republiku vstoupila v platnost 6. února 1991.⁴⁶ Těhotnou ženou se rozumí žena v období od početí do počátku porodu.⁴⁷ Z důvodu zranitelnosti obou typů obětí dochází snadněji k vyvolání důvodné obavy o jejich život nebo zdraví. Především na děti, které jsou vystaveny neustálému tlaku z obav o své psychické a fyzické zdraví, může mít nebezpečné pronásledování závažný dopad. Mohou tak na určité podněty reagovat přehnaně a takové reakce mohou přetrvávat v celém jejich pozdějším životě.

Zde je nezbytné připomenout, že k této zvlášť přitěžující okolnosti není vyžadováno úmyslné zavinění, ale postačí zavinění z nedbalosti.⁴⁸ Není třeba, aby pachatel věděl, že jde o těhotnou ženu nebo dítě. Uplatňuje se zde pravidlo, že k okolnosti podmiňující použití vyšší trestní sazby se přihlídně, „*jde-li o jinou skutečnost, i tehdy, jestliže o ní pachatel nevěděl, ač o ní vzhledem k okolnostem a k svým osobním poměrům vědět měl a mohl, vyjímaje případy, kdy trestní zákon vyžaduje, aby o ní pachatel věděl.*“⁴⁹

b) Se zbraní

Trestní zákoník obsahuje definici pojmu spáchání trestného činu se zbraní v ust. § 118: „*Zbraní se rozumí, pokud z jednotlivého ustanovení trestního zákona nevyplývá něco jiného, cokoli, čím je možno učinit útok proti tělu důraznějším.*“ Zbraní může být i předmět, který pachatel použije s úmyslem vyvolat v poškozeném obavu z hrozícího fyzického násill, jestliže jej užije za takových okolností, kdy se poškozený může důvodně domnívat, že hrozba zbraní je reálná a že násill skuteční, pokud se poškozený nepodřídí vůli pachatele. Za zbraň tak může být považována i napodobenina střelné zbraně.⁵⁰

⁴⁵ Ust. § 126 tr. zák.

⁴⁶ JELÍNEK, Jiří. § 126. IN JELÍNEK, Jiří a kol. *Trestní zákoník a trestní řád s poznámkami a judikaturou*. 4. vydání. Praha: Leges, 2013, s. 182.

⁴⁷ VANTUCH, Pavel. K postihu stalkingu (nebezpečného pronásledování) podle § 354 trestního zákoníku. *Trestní právo*, 2011, roč. 15, č. 2, s. 9.

⁴⁸ Tamtéž, s. 9 – 10.

⁴⁹ Ust. § 17 písm. b) tr. zák.

⁵⁰ PROUZA, Daniel. *Trestní zákoník s judikaturou*. 1. vydání. Praha: C. H. Beck, 2012, s. 332.

Ke zvlášť přitěžující okolnosti se zbraní nepostačí zavinění z nedbalosti jako u dítěte nebo těhotné ženy, ale je vyžadováno zavinění úmyslné.

c) Nejméně se dvěma osobami

Na páchaní trestného činu nebezpečného pronásledování se tak vedle pachatele podílejí nejméně dvě další osoby. Může se tak jednat o spolupachatelství (§ 23 tr. zák.) nebo účastenství ve formě organizátorství (§ 24 odst. 1 písm. a) tr. zák.) nebo pomoci (§ 24 odst. 1 písm. c) tr. zák.). Není však vyžadováno, aby u protiprávního jednání byly přítomny všechny osoby. „*Zásadně postačuje součinnost dalších osob, aniž by tyto osoby musely o své součinnosti s pachatelem navzájem vědět a aniž by i mezi jejich vzájemnou součinností musela být určitá organizovanost. Pachatel, kterému je zvlášť přitěžující okolnost přičítána o součinnosti však vědět musí.*“⁵¹

Trestného činu nebezpečného pronásledování dle § 354 odst. 1, odst. 2 písm. a), b) nebo c) tr. zák. se tedy dopustí pachatel v případě, že se některého z jednání uvedených v odst. 1, při současném splnění obou dalších podmínek, tj. dlouhodobosti pronásledování a způsobilosti vzbudit takovým jednáním důvodnou obavu poškozeného o svůj život nebo své zdraví nebo o život a zdraví osob jemu blízkých, dopustí vůči dítěti nebo těhotné ženě, se zbraní nebo nejméně se dvěma osobami.

2.3. Vztah § 354 k jiným ustanovením trestního zákoníku

Trestní zákon z roku 1961,⁵² který byl účinný do 31. prosince 2009, skutkovou podstatu nebezpečného pronásledování neobsahoval. Přesto v České republice existovala možnost na jednání zahrnované pod pojmem stalking reagovat, avšak byla značně roztržena a nedostatečně odrážela podstatu a charakteristické jevy tohoto společenského fenoménu.⁵³ V praxi tak byly orgány činnými v trestním řízení využíván široký výčet skutkových podstat,⁵⁴ např. neoprávněné nakládání s osobními údaji (§ 178), vzbuzení důvodné obavy (§ 197a), výtržnictví (§ 202), poškozování cizích práv (§ 209), týrání svěřené osoby (§ 215), úmyslné ublížení na zdraví (§ 221), úmyslná těžká újma na zdraví (§ 222), vydírání (§ 235), útisk (§ 237), porušování

⁵¹ VÁLKOVÁ, Helena. § 354. IN ŠÁMAL, Pavel a kol. *Trestní zákoník II. § 140 až 421. Komentář*. 2. vydání. Praha: C. H. Beck, 2012, s. 3300.

⁵² Zákon č. 140/1961 Sb., trestní zákon, ve znění pozdějších předpisů

⁵³ VÁLKOVÁ, Helena. Česká podoba stalkingu podle § 354 TrZ v širších než jen trestněprávních souvislostech. *Trestněprávní revue*, 2009, roč. 8, č. 9, s. 260 – 261.

⁵⁴ Výčet trestných činů vychází ze zákona č. 140/1961 Sb., trestní zákon, který byl účinný do 31. 12. 2009.

domovní svobody (§ 238), úmyslné porušení tajemství dopravovaných zpráv (§ 239).⁵⁵ Z uvedeného výčtu trestných činů vyplývá, že ne všechny charakteristické znaky stalkingu bylo možné kriminalizovat, proto zákonodárce rozšířil zvláštní část trestního zákoníku o novou skutkovou podstatu nebezpečného pronásledování.

Za účinnosti nového trestního zákoníku, tedy od 1. ledna 2010, je možné trestní stíhání pro souběh trestných činů, z nichž jeden bude trestný čin nebezpečného pronásledování. Souběhem rozumíme situaci, kdy pachatel spáchal dva nebo více trestných činů předtím, než byl pro některý z nich odsouzen. V teorii se rozlišuje souběh trestných činů na souběh jednočinný a vícečinný podle toho, jestli bylo více trestných činů spácháno jedním skutkem nebo více skutky.⁵⁶ Pachatel nebezpečného pronásledování tak může být současně stíhán např. za omezování svobody (§ 171), porušování domovní svobody (§ 178), pomluvu (§ 184), poškození cizí věci (§ 228), výtržnictví (§ 358), týrání zvířat (§ 302).⁵⁷ Nevylučuje se zde ani jednočinný souběh skutkové podstaty nebezpečného pronásledování (*především písm. b), c), d), e)*) s trestným činem nebezpečného vyhrožování (§ 353).⁵⁸ V případě, že by pachateli bylo uloženo vykázání nebo předběžné opatření soudu a on by je porušil, byl by možný souběh s nebezpečným pronásledováním a mařením výkonu úředního rozhodnutí podle § 337 odst. 2 tr. zák.⁵⁹ Pokud by nebezpečné pronásledování vyústilo např. ve vraždu (§ 140), těžké ublížení na zdraví (§ 145), ublížení na zdraví (§ 146), zbavení osobní svobody (§ 170), vydírání (§ 175), bylo by zpravidla konzumováno závažnějším poruchovým trestným činem. Ani však v těchto případech není souběh zcela vyloučen.⁶⁰

---

⁵⁵ VANTUCH, Pavel. K postihu stalkingu (nebezpečného pronásledování) podle § 354 trestního zákoníku. *Trestní právo*, 2011, roč. 15, č. 2, s. 6.

⁵⁶ JELÍNEK, Jiří. Souběh trestných činů. IN JELÍNEK, Jiří a kol. *Trestní právo hmotné*. 3. vydání. Praha: Leges, 2013, s. 333 – 335.

⁵⁷ VÁLKOVÁ, Helena. § 354. IN ŠÁMAL, Pavel a kol. *Trestní zákoník II. § 140 až 421. Komentář*. 2. vydání. Praha: C. H. Beck, 2012, s. 3300.

⁵⁸ Rozsudek Okresního soudu v Berouně ze dne 30. 10. 2012, sp. zn. 2 T 176/2011

⁵⁹ VÁLKOVÁ, Helena. § 354. IN ŠÁMAL, Pavel a kol. *Trestní zákoník II. § 140 až 421. Komentář*. 2. vydání. Praha: C. H. Beck, 2012, s. 3301.

⁶⁰ Rozsudek Obvodního soudu pro Prahu 7 ze dne 21. 2. 2011, sp. zn. 39 T 94/2010, Rozsudek Obvodního soudu pro Prahu 4 ze dne 7. 2. 2011, sp. zn. 31 T 162/2010

2.4. Druhy trestů

V trestním právu trest představuje sankci za určité protiprávní jednání. Pachateli trestného činu lze trest uložit pouze na základě zákona a jen zákon stanoví, které jednání je trestným činem a jaký trest, jakož i jaké jiné újmy na právech nebo majetku, lze za jeho spáchání uložit.⁶¹ Dle nynější právní úpravy pachateli trestného činu nebezpečného pronásledování hrozí, za jednání popsané v základní skutkové podstatě, trest odnětí svobody až na jeden rok nebo zákaz činnosti. V případě, že pachatel svým protiprávním jednáním naplní znaky kvalifikované skutkové podstaty, zvyšuje se trestní sazba trestu odnětí svobody na šest měsíců až tři roky. V souladu s ust. § 53 odst. 1 tr. zák. lze vedle trestu stanoveného u skutkové podstaty nebezpečného pronásledování uložit i jiný trest, který není v daném ustanovení uveden. V úvahu přichází alternativní tresty, jako je domácí vězení (§ 60), obecně prospěšné práce (§ 62), peněžitý trest (§ 67), trest propadnutí věci (§ 70), zákaz pobytu (§ 75), zákaz vstupu na sportovní, kulturní a jiné společenské akce (§ 76). Výše zmíněné alternativní tresty, s výjimkou trestu propadnutí věci, je možné dle ust. § 53 odst. 2 tr. zák. uložit i samostatně.

Ve většině případů byl soudy ukládán trest odnětí svobody s podmíněným odkladem jeho výkonu. Nepodmíněný trest odnětí svobody byl uložen pouze jeden, a to vzhledem k předchozímu odsouzení za násilný trestný čin vůči stejnému poškozenému. V 86 % případů byly vedle trestu uloženy přiměřená omezení a přiměřené povinnosti, které mají pachatele směřovat k tomu, aby vedl řádný život.⁶² Tyto povinnosti a omezení se u jednotlivých samosoudců lišily, zahrnovaly mj. povinnost podrobit se vhodným programům psychologického poradenství, povinnost zdržet se jakéhokoli osobního, písemného, elektronického (např. email, skype, ICQ, Facebook), telefonického nebo jiného kontaktu s poškozeným, zákaz přiblížit se k poškozenému na kratší vzdálenost, povinnost zdržet se neoprávněných zásahů do práv poškozeného.⁶³ Soudy však mohou ukládat i přiměřená omezení a přiměřené povinnosti, které v trestním zákoně uvedeny nejsou, jelikož v ust. § 48 odst. 4 tr. zák. je uveden pouze jejich demonstrativní výčet. Soudy by však měly uložit taková

---

⁶¹ Ust. čl. 39 Usnesení předsednictva ČNR č. 2/1993 Sb., o vyhlášení Listiny základních práv a svobod jako součásti ústavního pořádku České republiky

⁶² HORÁKOVÁ, Monika. Stalking – první zkušenosti. *Trestněprávní revue*, 2012, roč. 11, č. 10, s 222.

⁶³ Rozsudek Městského soudu v Brně ze dne 16. 12. 2010, sp. zn. 2 T 60/2010, Rozsudek Obvodního soudu pro Prahu 4 ze dne 7. 2. 2011, sp. zn. 31 T 162/2010, Rozsudek Okresního soudu v Jihlavě ze dne 26. 3. 2012, sp. zn. 13 T 21/2012

omezení a povinnosti, které ochrání oběť přečinu nebezpečného pronásledování od opakovaného jednání pronásledovatele a zajistí jí pocit bezpečí.

3. TRESTNÝ ČIN NEBEZPEČNÉHO PRONÁSLEDOVÁNÍ Z HLEDISKA TRESTNÍHO PRÁVA PROCESNÍHO

Trestní právo procesní upravuje postup orgánů činných v trestním řízení, popřípadě i jiných osob zúčastněných na trestním řízení.⁶⁴ Trestní právo procesní je zakotveno v zákoně č. 141/1961 Sb., o trestním řízení soudním, ve znění pozdějších předpisů, který je obecným předpisem, podle něhož se postupuje, nestanoví-li zvláštní zákon jinak. Trestní řád byl nesčetněkrát novelizován. Jednu z posledních významných novel přinesl zákon č. 45/2013 Sb., o obětech trestných činů, který do trestního řádu zavedl institut předběžných opatření.

Ve své diplomové práci se níže věnuji nejen institutu předběžných opatření, ale i institutu trestního stíhání se souhlasem poškozeného a institutu dohody o vině a trestu, protože tyto instituty úzce souvisí s trestným činem nebezpečného pronásledování, a proto považuji za důležité se s nimi seznámit.

3.1. Stíhání se souhlasem poškozeného

Institut trestního stíhání se souhlasem poškozeného byl do trestního řádu zaveden novelou zákona č. 178/1990 Sb. Zmiňovaný institut upravují § 163 a § 163a. „*Trestní stíhání pro trestný čin nebezpečného pronásledování lze zahájit a v již zahájeném trestním stíhání pokračovat pouze se souhlasem poškozeného, který by měl jako svědek vůči takovému pachateli právo odepřít výpověď* (§ 100 odst. 2 tr. řád).“⁶⁵ Poškozený může svůj souhlas, do doby než se odvolací soud odebere k závěrečné poradě, kdykoliv vzít výslovným prohlášením zpět.⁶⁶

Jelikož pachateli trestného činu bývají z 50 % bývalí partneři⁶⁷, lze předpokládat, že ve většině případů oběť souhlas k zahájení trestního stíhání nepodá nebo ho v průběhu trestního řízení vezme zpět. I když trestní řád v § 163a odst. 1 písm. d) předvídá možnost, že pokud bude z okolností zřejmé, že oběť nedala souhlas nebo ho vzala zpět v tísní vyvolané výhrůžkami, nátlakem, závislostí nebo

⁶⁴ JELÍNEK, Jiří. Úvodní výklady. IN JELÍNEK, Jiří a kol. *Trestní právo procesní*. 3. vydání. Praha: Leges, 2013, s. 18.

⁶⁵ Ust. § 163 tr. řád

⁶⁶ Ust. § 163 odst. 2 tr. řád

⁶⁷ ČÍRTKOVÁ, Ludmila. Psychologické poznatky k nebezpečnosti pronásledování (stalking). *Kriminalistika*, 2004, roč. 37, č. 4, s. 279.

podřízeností, bude velice obtížné tyto skutečnosti dokázat, nebude-li oběť spolupracovat. Proto by orgány činné v trestním řízení měly postupovat velice opatrně, brát její výpověď v úvahu a snažit se jí pomoci ke snížení strachu z pachatele. Souhlasu poškozeného s trestním stíháním není dále třeba, pokud byla činem způsobena smrt či poškozený není schopen dát souhlas pro duševní chorobu nebo poruchu, pro kterou byl zbaven způsobilosti k právním úkonům nebo pro kterou byla jeho způsobilost omezena nebo poškozeným je osoba mladší patnácti let.⁶⁸

Považuji za důležité zmínit, že institut souhlasu poškozeného s trestním stíháním je výjimkou ze *zásady oficiality* (jestliže zákon nestanoví něco jiného, postupují orgány činné v trestním řízení z úřední povinnosti)⁶⁹ a *legality* (státní zástupce je povinen stíhat všechny trestné činy, o nichž se dozví, pokud zákon nebo vyhlášená mezinárodní smlouva, kterou je Česká republika vázána, nestanoví jinak).⁷⁰

3.2. Předběžná opatření

Předběžná opatření byla do trestního řádu začleněna zákonem o obětech trestných činů.⁷¹ Trestní řád předběžná opatření upravuje v první části, čtvrté hlavě, osmém oddílu.⁷² Význam tohoto institutu tkví zejména v ochraně poškozeného a osob jemu blízkých.⁷³ Potřeba chránit oběť a osoby jí blízké v souvislosti s nebezpečným pronásledováním je zmíněna již v důvodové zprávě k zákonu o obětech trestných činů.⁷⁴ Prostřednictvím těchto opatření má být oběť (poškozený) chráněna nejen před primární viktimizací, ale také viktimizací sekundární. Na psychiku oběti tak nemá vliv pouze spáchaný trestný čin, nýbrž i druhotná psychická újma. Zdrojem této újmy může být zejména reakce nejbližšího okolí na spáchaný trestný čin, jeho projednávání před soudem nebo necitlivý přístup policistů a jejich nevhodná komunikace s obětí. V důsledku toho může oběť trpět pocitem

---

⁶⁸ Ust. § 163a odst. 1 tr. řád

⁶⁹ Ust. § 2 odst. 4 tr. řád

⁷⁰ Ust. § 2 odst. 3 tr. řád

⁷¹ Zákon č. 45/2013 Sb., o obětech trestných činů a o změně některých zákonů (zákon o obětech trestných činů)

⁷² Ust. § 88b až 88o tr. řád

⁷³ JELÍNEK, Jiří. Předběžná opatření v trestním řízení. *Bulletin advokacie*, 2013, roč. 20, č. 5, s 27.

⁷⁴ Důvodová zpráva k zákonu o obětech trestných činů [online]. [cit. 26. 11. 2013]. Dostupné na <http://www.psp.cz/sqw/text/tiskt.sqw?O=6&CT=617&CT1=0#prilohy>

nespravedlnosti, ponížení, ztráty lidské důstojnosti a v neposlední řadě pocitem izolace od rodiny, pracoviště atd.⁷⁵

Předběžné opatření smí být uloženo jen tehdy, pokud „z jednání obviněného nebo z dalších konkrétních skutečností vyplývá důvodná obava, že bude opakovat trestnou činnost, pro niž je stíhán, dokoná trestný čin, o který se pokusil, nebo vykoná trestný čin, který připravoval nebo kterým hrozil, a dosud zjištěné skutečnosti nasvědčují tomu, že skutek, pro který bylo zahájeno trestní stíhání, byl spáchán a má všechny znaky trestného činu, jsou zřejmé důvody k podezření, že tento trestný čin spáchal obviněný, a s ohledem na osobu obviněného a na povahu a závažnost trestného činu, pro který je stíhán, nelze v době rozhodování účelu předběžného opatření dosáhnout jiným opatřením, přičemž uložení předběžného opatření si vyžaduje ochrana oprávněných zájmů poškozeného, který je fyzickou osobou, zejména jeho života, zdraví, svobody nebo lidské důstojnosti, nebo zájmů osob mu blízkých, nebo ochrana zájmů společnosti.“⁷⁶ Při ukládání předběžného opatření je potřeba respektovat zásadu *subsidiarity* (účelu předběžného opatření nelze dosáhnout jinak) a zásadu *proporcionality* (přihlednutí k povaze a závažnosti trestného činu).

Trestní řád obsahuje devět druhů předběžných opatření.⁷⁷ Tento výčet je taxativní a nelze ho žádným způsobem rozšiřovat. Dále budou uvedeny pouze takové druhy předběžných opatření, které mohou souviset s trestným činem nebezpečného pronásledování. Obviněnému z přečinu nebezpečného pronásledování může být předběžným opatřením uloženo:

- a) zákaz styku s poškozeným, osobami jemu blízkými nebo s jinými osobami, zejména svědky („zákaz styku s určitými osobami“)
- b) zákaz vstoupit do společného obydlí obývaného s poškozeným a jeho bezprostředního okolí a zdržovat se v takovém obydlí („zákaz vstupu do obydlí“)
- c) zákaz zdržovat se na konkrétně vymezeném místě
- d) zákaz výkonu konkrétně vymezené činnosti, jejíž povaha umožňuje opakování nebo pokračování v trestné činnosti („zákaz výkonu konkrétně vymezené činnosti“)

---

⁷⁵ ČÍRTKOVÁ, Ludmila. *Kriminální psychologie*. 1. vydání. Praha: Eurounion, 1998, s. 110 – 113.

⁷⁶ Ust. § 88b odst. 2 tr řád

⁷⁷ Ust. § 88c tr. řád

K předběžnému opatření uvedenému pod písm. a)

„Zákaz styku s určitými osobami spočívá v nepřipustnosti jakéhokoli kontaktování nebo vyhledávání poškozeného, osob mu blízkých nebo jiných osob, zejména svědků, a to i prostřednictvím sítě elektronických komunikací nebo jiných obdobných prostředků.“⁷⁸

Jelikož je možné pomocí tohoto předběžného opatření zakázat nejvíce projevy stalkingu, lze předpokládat, že bude orgány činnými v trestním řízení často využíváno. Podle průzkumu agentury Voss, který proběhl v roce 2004, bylo za nejčastější projevy stalkingu považováno následující: telefonování oběti 85 %, potulování se v blízkosti oběti 68 %, pokus kontaktovat oběť pomocí třetí osoby 65 %, vyptávání se na oběť v jejím prostředí 55 %, postávání před jejím domem 54 %, zasílání dopisů 50 %, zasílání SMS zpráv 47 %, zasílání e-mailů 35 % atd.⁷⁹ V současnosti jsou k pronásledování poškozeného využívány obzvláště moderní komunikační prostředky, tedy mobilní telefon, email, skype, ICQ, sociální sítě. Sociální sítě jsou pro pachatele velice snadným zdrojem osobních informací o oběti. Jejich prostřednictvím může kontaktovat oběť i osoby jí blízké. Pachatel tak nemusí vynaložit velké úsilí, aby oběť systematicky a bez velkých investic psychicky deptal.

K předběžnému opatření uvedenému pod písm. b)

„Zákaz vstupu do obydlí spočívá v nepřipustnosti vstupu obviněného do společného obydlí obývaného s poškozeným a jeho bezprostředního okolí, a v nepřipustnosti zdržovat se v takovém obydlí.“⁸⁰ Obviněný je po oznámení rozhodnutí oprávněn vzít si odtud věci sloužící osobní potřebě, osobní cennosti a osobní doklady. Z důležitých důvodů je mu umožněno vzít si s sebou také věci nezbytné pro podnikání nebo výkon povolání.

Předběžné opatření tak bude účinné v případech ex-partner stalkingu, kdy partneri spolu z různých důvodů (např. finanční situace) žijí ve společném obydlí. Obvykle lze v anamnéze vztahu nalézt i domácí násilí.⁸¹ Ex-partner stalker je veden převážně negativními emocemi, proto je zde riziko fyzického násilí či ničení věcí.

---

⁷⁸ Ust. § 88d odst. 1 tr. řád

⁷⁹ ČÍRTKOVÁ, Ludmila. *Moderní psychologie pro právníky*. 1. vydání. Praha: Grada, 2008, s. 64.

⁸⁰ Ust. § 88e odst. 1 tr. řád

⁸¹ ČÍRTKOVÁ, Ludmila, VITOUŠOVÁ, Petra. *Pomoc obětem (a svědkům) trestných činů: příručka pro pomáhající profese*. 1. vydání. Praha: Grada, 2007, s. 112.

K předběžnému opatření uvedenému pod písm. c)

„Rozhodnutí o zákazu zdržovat se na konkrétně vymezeném místě musí vedle obecných náležitostí obsahovat přesné vymezení konkrétního místa, ve kterém se obviněný nesmí zdržovat.“⁸² V mnoha případech se jedná zejména o místo, kde oběť bydlí, pracuje nebo studuje, tedy o místo, na kterém se oběť pravidelně nachází. Z důležitých důvodů lze obviněnému povolit, aby se po stanovenou dobu na místě zdržoval (např. zde sídlí jeho lékař).

K předběžnému opatření uvedenému pod písm. d)

„Zákaz výkonu konkrétně vymezené činnosti se vysloví, souvisí-li výkon činnosti, ke které je třeba zvláštního oprávnění, povolení, nebo jejíž výkon upravuje jiný právní předpis, s trestnou činností obviněného, a současně je dána obava, že dalším výkonem této činnosti hrozí opakování nebo pokračování v takové trestné činnosti, z dokonání trestného činu, o který se obviněný pokusil, nebo spáchání trestného činu, který připravoval nebo kterým hrozil.“⁸³

Institut předběžných opatření je v trestním řádu velice významnou novelou. Jelikož je účinný teprve od 1. srpna 2013, nelze hodnotit, zda bude v praxi hojně využíván či nikoliv. Je naivní předpokládat, že pachatelé stalkingu budou bez výjimky předběžná opatření dodržovat. Z tohoto důvodu by orgány činné v trestním řízení měly instruovat oběť, aby i přes uvalené zákazy uvedené v předběžném opatření dbala na bezpečné chování. Pokud však obviněný nerespektuje uložené předběžné opatření, příslušný orgán činný v trestním řízení může rozhodnout o uložení pořádkové pokuty, o uložení jiného druhu předběžného opatření nebo o vzetí obviněného do vazby za podmínek stanovených v trestním řádu.⁸⁴

3.3. Dohoda o vině a trestu

Dohoda o vině a trestu (dále jen „Dohoda“) byla do trestního řádu zavedena novelou zákona č. 193/2012 Sb., která nabyla účinnosti 1. září 2012. Jedná se o institut angloamerického systému práva, který se postupně rozšířil do zemí

---

⁸² Ust. § 88g odst. 1 tr. řád

⁸³ Ust. § 88l odst. 1 tr. řád

⁸⁴ Ust. § 88o tr. řád

uplatňujících kontinentální právo. Česká právní úprava jej nepřevzala v klasické podobě, ale inspiruje se pouze některými jeho prvky.⁸⁵ Novela tak do trestního řádu vnesla další alternativní způsob vyřízení trestní věci.

Dohoda o vině a trestu bývá řazena k odklonům v trestním řízení. Pojem odklonu je definován: „*jako odchylka od typického průběhu trestního řízení, což znamená, že trestní řízení nedospěje do svého obvyklého konce, tedy k odsuzujícímu rozsudku, k vyslovení viny a uložení sankce.*“⁸⁶ K odklonům dále náleží instituty, jako je podmíněné zastavení trestního stíhání, narovnání, podmíněné upuštění od podání návrhu na potrestání a v řízení ve věcech mladistvých odstoupení od trestního stíhání.⁸⁷ Podle některých názorů uvedených v odborné literatuře Dohodu za odklon považovat nelze, protože je schvalována formou odsuzujícího rozsudku. Nedochází tak k zastavení trestního stíhání, které je charakteristickým znakem v případě odklonů.⁸⁸

V trestním řádu je Dohoda upravena na dvou místech, a to v hlavě desáté (oddíl šestý) a hlavě dvacáté (oddíl osmý). Dohodu lze popsat jako ujednání mezi obviněným a státním zástupcem, kdy obviněný přizná svoji vinu za skutek, pro který je stíhán, a státní zástupce mu navrhne nižší trest. Sjednání Dohody však představuje průlom do základních zásad trestního řízení. Nejvýrazněji potlačenou zásadou je shledávána zásada materiální pravdy. Podle této zásady „*postupují orgány činné v trestním řízení v souladu se svými právy a povinnostmi a za součinnosti stran tak, aby byl zjištěn skutkový stav věci, o němž nejsou důvodné pochybnosti v rozsahu nezbytném pro rozhodnutí.*“⁸⁹ Podkladem pro rozhodnutí soudu je u Dohody prohlášení obviněného o spáchání skutku, o jehož pravdivosti nejsou důvodné pochybnosti. Ze zásad potlačovaných Dohodou je třeba ještě uvést zásadu legality, zásadu vyhledávací a zásadu bezprostřednosti a ústnosti. Tím, že soud nenařizuje hlavní líčení, neprovádí dokazování a obviněný má omezenou možnost podat odvolání, se výrazně posiluje zásada rychlosti řízení.⁹⁰

⁸⁵ ŠČERBA, Filip. IN JELÍNEK, Jiří a kol. *Trestní právo procesní*. 3. vydání. Praha: Leges, 2013, s. 768 – 769.

⁸⁶ JELÍNEK, Jiří. Dohodovací řízení v trestním procesu a otázky souvisící. *Bulletin advokacie*, 2012, č. 10, s. 19.

⁸⁷ ŠČERBA, Filip. IN JELÍNEK, Jiří a kol. *Trestní právo procesní*. 3. vydání. Praha: Leges, 2013, s. 741 – 742.

⁸⁸ ŠČERBA, Filip. IN ŠČERBA, Filip a kol. Dohoda o vině a trestu a další prostředky racionalizace trestní justice. 1. vydání. Praha: Leges, 2012, s. 19.

⁸⁹ Ust. § 2 odst. 5 tr. řád

⁹⁰ JELÍNEK, Jiří. Dohodovací řízení v trestním procesu a otázky souvisící. *Bulletin advokacie*, 2012, č. 10, s. 24 – 25.

Dohodu nelze sjednat v řízení o zvláště závažném zločinu a v řízení proti uprchlému. Z toho vyplývá, že v řízení o přečinu nebezpečného pronásledování Dohodu ujednat lze. I když stranami Dohody jsou v tomto případě pouze státní zástupce a obviněný z trestného činu nebezpečného pronásledování, trestní řád přiznává určitá práva i poškozenému. Trestní řád v ust. § 175a odst. 5 výslovně stanovuje, že státní zástupce při sjednávání Dohody dbá na zájmy poškozeného. Poškozený má právo být vyrozuměn o době a místě jednání, pokud neprohlásil, že se vzdává procesních práv. Dále má být upozorněn na možnost uplatnit nejpozději při prvním jednání nárok na náhradu škody nebo nemajetkové újmy, jež mu byla způsobena přečinem nebezpečného pronásledování, a pokud se k jednání dostaví, má právo vyjádřit se k rozsahu a způsobu náhrady.

Obsahové náležitosti Dohody upravuje trestní řád v ust. § 175a odst. 6, jsou jimi zejména označení státního zástupce, obviněného a poškozeného, popis skutku, označení trestného činu, v našem případě by to byl trestný čin nebezpečného pronásledování, prohlášení obviněného, že skutek spáchal, druh, výměra a způsob výkonu trestu. Dohodu o vině a trestu pak schvaluje soud odsuzujícím rozsudkem. (§ 314r odst. 4 tr. řád)

Od zavedení výše popsaného institutu se očekává zrychlení trestního řízení a současně i jeho zjednodušení a zefektivnění. Urychlením vyřízení trestních věcí marginálního významu by soudy měly mít větší prostor pro projednávání závažných trestných činů.⁹¹ V souvislosti s přečinem nebezpečného pronásledování je Dohoda přínosem zvláště pro oběti tohoto trestného činu, a to jak z hlediska rychlého vyřízení věci, tak i ochranou oběti před sekundární viktimizací. Oběť stalkingu tak nebude vystavena neustálému stresu z opakovaného jednání ve věci a vybavování si detailů trestného činu nebezpečného pronásledování.

---

⁹¹ VANTUCH, Pavel. K možnostem sjednání dohody o vině a trestu. *Trestní právo*, 2012, roč. 16, č. 12, s. 11.

4. VÝVOJ JUDIKATURY V ČR

Nebezpečné pronásledování bylo jako nový trestný čin začleněno do zákona č. 40/2009 Sb., trestní zákoník, s účinností od 1. ledna 2010. Jelikož byl stalking uzákoněn před necelými čtyřmi roky, je možné nalézt pouze několik rozhodnutí Nejvyššího soudu ČR. Jedno z rozhodnutí, kde se poprvé soud zmínil o stalkingu, nemělo přímo souvislost se spácháním trestného činu nebezpečného pronásledování. V daném případě byl pachatel uznán vinným z trestného činu vraždy, trestného činu nedovoleného ozbrojování a trestného činu porušování domovní svobody. Pachatel byl ex-partnerem poškozené, kterou i poté, co se odstěhovala ze společné domácnosti, pronásledoval a psychicky týral prostřednictvím vulgárních SMS zpráv, v nichž ji vyhrožoval i smrtí, což také splnil. Soud došel k závěru, že „[...] poškozená byla [...] typickou obětí tzv. stalkingu, nebezpečného pronásledování a šlo o stalkingovou vraždu, [...]“⁹²

Rozhodnutí, které jako první podává výklad v souvislosti s některými znaky trestného činu nebezpečného pronásledování, je z roku 2011. Nejvyšší soud ČR při interpretaci znaků vycházel pouze z dosavadní odborné literatury. V rozhodnutí se věnoval tomu, co je znakem objektivní stránky trestného činu nebezpečného pronásledování, a dále také pojímům, jako je důvodná obava, dlouhodobost, vyhledávání osobní blízkosti a sledování poškozeného, vytrvalý kontakt prostředky elektronické komunikace a omezování v obvyklém způsobu života. Je zvláště důležité podotknout, že Nejvyšší soud ČR se v daném rozhodnutí nespokojil s tím, jaký soud prvního stupně učinil závěr o tom, že daná výhrůžka byla způsobila vzbudit u poškozené důvodnou obavu o její život nebo zdraví. Z toho důvodu zrušil napadené usnesení odvolacího soudu i jemu předcházející rozsudek soudu prvního stupně a tomuto soudu přikázal nové projednání a rozhodnutí ve věci. „*Na soudu prvního stupně proto bude, aby se věnoval této zásadní námitce obviněného P.N. a aby přesvědčivěji než dosud vyložil, jakými úvahami byl veden, učinil-li závěr, že výhrůžka obviněného zabitím byla způsobila vzbudit u poškozené M.M. důvodnou obavu o její život nebo zdraví a že čin obviněného skutečně vykazuje všechny znaky*

---

⁹² Usnesení Nejvyššího soudu ČR ze dne 30. 11. 2010, sp. zn. 8 Tdo 1352/2010

*přečinu, jímž byl uznán vinným, či zda nepřichází v úvahu uplatnění odpovědnosti podle zákona č. 200/1990 Sb., o přestupcích, ve znění pozdějších předpisů.*⁹³

Ze statistických údajů vyplývá, že pachatelé stalkingu jsou zejména muži, kteří se k němu uchylují, protože neumějí řešit vztahové problémy. Naopak ženy při pronásledování bývají rafinovanější a lépe unikají vlastnímu postihu.⁹⁴ Nejvyšší soud ČR posuzoval v roce 2011 případ, kde pachatelem nebezpečného pronásledování byla žena. Pachatelka více jak půl roku obtěžovala poškozeného, který byl společníkem firmy, v níž žena pracovala. Poškozeného kontaktovala prostřednictvím SMS zpráv, telefonátů, faxových zpráv, zpráv přes Facebook a poštovní korespondence s vulgárním, ponižujícím, zesměšňujícím a urážejícím obsahem. Toto chování bylo opakovaně projednáváno jako přestupek proti občanskému soužití, ani to však k ničemu nevedlo. Žena v podobném jednání pokračovala dokonce i po převzetí usnesení o zahájení trestního stíhání. Nejvyšší soud ČR poznamenal, že ustanovením o trestném činu nebezpečného pronásledování má být postihnut stalking. *„Stalking lze volně přeložit jako stopování, lovení či nebezpečné pronásledování [...] zlovolné, úmyslné, opakované a dlouhodobé obtěžování jiné osoby, která toto pociťuje jako příkoří a snižuje jí to, vzhledem k intenzitě obtěžování, četností, případně i strachu z vlastní bezpečnosti, kvalitu života [...] formy jednání jsou velmi různorodé.*⁹⁵

V daném případě měla intenzita a dlouhodobost jednání na poškozeného zničující dopad. U poškozeného došlo k rozvoji úzkostně depresivního stavu a byl nucen vyhledat pomoc psychoterapeuta. Jelikož jeho psychické zdraví bylo narušeno nespavostí a poruchou koncentrace, které jej omezovaly v běžném způsobu života a znesnadňovaly mu výkon obvyklé činnosti po dobu delší než jeden týden, byla pachatelka shledána vinnou také za přečin ublížení na zdraví. V tomto judikátu soud více konkretizoval pojem vzbuzení důvodné obavy o život a zdraví poškozeného *„[...] je třeba každý případ posuzovat individuálně, s přihlédnutím ke všem konkrétním okolnostem, zejména pak k povaze výhrůžky, k fyzickým a povahovým vlastnostem pachatele ve srovnání s charakteristikami poškozeného [...] způsobení jak fyzických, tak psychických poruch zdraví, ke kterým v důsledku pronásledování pachatele velmi často dříve či později dochází a které pak u postižené osoby významně ovlivňují*

⁹³ Usnesení Nejvyššího soudu ČR ze dne 8. 9. 2011, sp. zn. 8 Tdo 1082/2011

⁹⁴ ČÍRTKOVÁ, Ludmila. Psychologické poznatky k nebezpečnosti pronásledování (stalking). *Kriminalistika*, 2004, roč. 37, č. 4, s. 277.

⁹⁵ Usnesení Nejvyššího soudu ze dne 30. 11. 2011, sp. zn. 8 Tdo 1503/2011

*způsob života, po nikoli jen krátkou dobu [...] dochází téměř vždy ke kumulaci a eskalaci nebezpečných projevů chování, která svým komplexním rozsahem a narůstající intenzitou oběť často psychicky či fyzicky trvale poškodí.*⁹⁶

Stalking je nejčastěji zaměřen proti bývalým partnerům/partnerkám, jedná se tedy o tzv. ex-partner stalking. Právě případ, kdy muž pronásledoval svoji bývalou manželku, se dostal před Nejvyšší soud ČR.⁹⁷ Pachatel ex-partnerku pronásledoval telefonáty, textovými zprávami, osobním sledováním v místě bydliště a na cestách do bydliště. Pro poškozenou však bylo velice stresující, když bývalý manžel kontaktoval její matku, jejího současného partnera a kolegy v zaměstnání. Pachatel se o kontakt s poškozenou tedy snažil nejvíce dosáhnout prostřednictvím třetích osob. Jeho cílem bylo terorizovat poškozenou tak, aby nad ní získal kontrolu a dosáhl toho, aby se k němu vrátila. V této kauze se Nejvyšší soud ČR snažil podrobněji vyložit pojem dlouhodobost: *„[...] několik vynucených kontaktů nebo pokusů o ně, které zároveň musí být způsobilé v poškozeném vyvolat důvodnou obavu [...] představují opakované, trvající nechtěné navazování kontaktů s obětí za použití násilí nebo jiných srovnatelných praktik, [...] opakováním se rozumí více než 10 pokusů o kontakt, trvajícím obdobím pak minimálně doba 4 týdnů [...], pokud takové pronásledování pokračuje delší dobu je považováno za potenciálně vysoce nebezpečné, neboť se zde zvyšuje pravděpodobnost gradace útoků a eskalace násilí [...] jednotlivý čin přitom nemusí být nutně škodlivý, a proto ani nemusí naplňovat skutkovou podstatu toho, na co chceme prostředky trestního práva reagovat, ale v celkovém kontextu je třeba takové projevy považovat za pronásledování.*⁹⁸

V praxi se však lze setkat i s případy, kdy pachatel a oběť jsou stejného pohlaví. Nejvyšší soud ČR projednával kauzu, kde pachatel pronásledoval svého bývalého pronajímatele bytu.⁹⁹ Poškozeného kontaktoval prostřednictvím dopisů a korespondenčních lístků. Využil tedy tradiční formu komunikace. Poškozenému zaslal 68 dopisů a korespondenčních lístků, přičemž nejméně ve 28 mu vyhrožoval. Jednání pachatele a obsah některých sdělení v poškozeném vyvolaly důvodnou obavu o jeho život a zdraví a také o život a zdraví jeho rodinných příslušníků a nabylo povahy vyloženě kriminálního činu.

⁹⁶ Usnesení Nejvyššího soudu ČR ze dne 30. 11. 2011, sp. zn. 8 Tdo 1503/2011

⁹⁷ Usnesení Nejvyššího soudu ČR ze dne 9. 11. 2011, sp. zn. 3 Tdo 1378/2011

⁹⁸ Usnesení Nejvyššího soudu ČR ze dne 9. 11. 2011, sp. zn. 3 Tdo 1378/2011

⁹⁹ Usnesení Nejvyššího soudu ČR ze dne 12. 12. 2012, sp. zn. 7 Tdo 1492/2012

Dne 17. dubna 2013 se Nejvyšší soud ČR zabýval případem,¹⁰⁰ kdy trestný čin nebezpečného pronásledování byl spáchán zčásti samostatně a zčásti ve spolupachatelství. Obvinění vyhrožovali rodině a pronásledovali ji, včetně nezletilého dítěte. Zvláště u nezletilého jednání obviněných vzbudilo úzkost a strach. Dítě odmítalo jezdit do školy autobusem a z obavy o svůj život si pořídilo teleskopický obušek na svoji obranu. Soud tak nedal obviněným za pravdu, aby byl čin posuzován jako přestupek. *„Zásadně tedy platí, že každý protiprávní čin, který vykazuje všechny znaky uvedené v trestním zákoníku, je trestným činem, takže ho obecně nelze považovat za čin, který není společensky škodlivý [...] v závislosti na konkrétních skutkových okolnostech je přitom třeba existenci společenské škodlivosti vyvozovat zejména z povahy a rozsahu zásahu pachatele do chráněných zájmů, takže je zde odůvodněn závěr o uplatnění trestní odpovědnosti vůči němu a trestněprávních důsledků s ní spojených.“*¹⁰¹

Nejvyšší soud ČR ve shora uvedených judikátech potvrdil závěry soudů obou instancí, až na jeden případ, kdy rozsudky obou instancí zrušil a věc vrátil soudu prvního stupně k novému projednání. Z toho lze vyvodit, že soudům interpretace některých obecnějších a relativně neurčitých pojmů („dlouhodobost“, „důvodná obava“ atd.) obsažených ve skutkové podstatě nebezpečného pronásledování a odůvodnění, že se v určitém případě jedná o trestný čin nebezpečného pronásledování, nečiní výraznější problémy. Dále si lze povšimnout, že v uvedených kauzách soudy ukládaly především trest odnětí svobody s podmíněným odkladem jeho výkonu za současného uložení přiměřených omezení a přiměřených povinností, zejména podrobení se vhodným programům psychologického poradenství (§ 48 odst. 4 písm. d) tr. zák.) a zdržení se neoprávněných zásahů do práv nebo právem chráněných zájmů poškozeného (§ 48 odst. 4 písm. f) tr. zák.). Ojedinelými nejsou ani případy, kdy soudy uložily vedle trestu odnětí svobody s podmíněným odkladem jeho výkonu ochranné opatření formou ambulantního ochranného léčení.¹⁰²

¹⁰⁰ Usnesení Nejvyššího soudu ČR ze dne 17. 4. 2013, sp. zn. 8 Tdo 308/2013

¹⁰¹ Usnesení Nejvyššího soudu ČR ze dne 17. 4. 2013, sp. zn. 8 Tdo 308/2013

¹⁰² Usnesení Nejvyššího soudu ČR ze dne 11. 4. 2013, sp. zn. 4 Tdo 379/2012, Usnesení Nejvyššího soudu ČR ze dne 11. 11. 2012, sp. zn. 6 Tdo 973/2012

5. PACHATELÉ NEBEZPEČNÉHO PRONÁSLEDOVÁNÍ

Podle různých studií je klíčovým znakem pro posuzování osobnosti pachatele jeho vztah k oběti. V nejobecnějším pojetí tedy můžeme rozdělit pachatele na takové, kteří *mají k oběti nějaký vztah, a pachatele oběti zcela neznámé*. Pro posuzování a vyhodnocení psychologie pachatele pronásledování je tedy vztah k oběti významnou veličinou, ke které by se mělo vždy přihlížet.¹⁰³ Vztahy mezi pachatelem a obětí, ať již existující či neexistující, mohou být různého charakteru. Může se jednat o vztahy milostné, partnerské, rodinné, profesní atd. Podle zahraniční studie Mullena a Patheho¹⁰⁴ neměla více jak polovina stalkerů nikdy trvalý vztah, zajímavé je, že rozvedených byla pouze 4 %. Ve 30 % případů šlo o vztahy intimní (bývalý druh či družka). Tyto intimní vztahy však nepřevyšovaly četnost vztahů profesních, které zahrnovaly vztahy kolegiální nebo obdobného charakteru (34 % případů). Jen ve 14 % případů byl pachatel pro oběť zcela neznámý. Shora uvedená zahraniční studie potvrzuje, že vztahy pachatele k oběti tvoří u zkoumaných osob poměrně výraznou část. Pro prognózu dalšího vývoje stalkera je tedy nanejvýš důležité posuzovat jeho vztah k oběti.

5.1. Typologie pachatele

Zkoumání a posuzování osobnosti pachatele je velmi složité. Nelze říci, že by se pronásledování dopouštěly pouze určité skupiny osob. Neexistuje žádná obecná definice, kdo může být pachatelem stalkingu. Může se jednat jak o osobu zaměstnanou, tak nezaměstnanou, vzdělanou, nevzdělanou, duševně zdravou i nemocnou. Pachatelem tedy může být v podstatě kdokoli, přesto u některých osob je možné předpokládat, že budou oběť pronásledovat: *„U pronásledovatelů bývá často diagnostikována porucha osobnosti, zejména asociální a narcistická, poruchová seberegulace, impulzivita až explozivita. Nejedná se u nich o duševní onemocnění. Někdy vzniká nebezpečí, že působí na nezaangažované osoby jako ti, co mají*

¹⁰³ ČÍRTKOVÁ, Ludmila. Psychologické poznatky k nebezpečnosti pronásledování (stalking). *Kriminalistika*, 2004, roč. 37, č. 4, s. 277.

¹⁰⁴ MULLEN, P. E., PATHÉ, M., PURCELL, R. & STUART, G. *Study of stalkers*. [online]. The American Journal of Psychiatry, 1999, sv. 156, č. 8. [cit. 10. 12. 2013]. Dostupný na <http://ajp.psychiatryonline.org/article.aspx?articleid=173642>

*starost, zájem, strach o druhé, a že nebývají vnímáni jako nebezpeční pachatelé.*¹⁰⁵

Rozpoznat stalkera není vůbec snadné a často se to ani nepodaří.

Stejně jako neexistuje univerzální definice pachatele pronásledování, neexistuje ani univerzální typologie pachatele. V odborné literatuře lze nalézt mnoho metod ke stanovení typologie pachatele, avšak dosud nebyla žádná všeobecně přijata. Dressing¹⁰⁶ uvádí, že pro posouzení trestnosti a stanovení vývoje pachatele se nejlépe hodí tzv. *klasifikace vícerozměrná*. Toto rozdělení zahrnuje tři úrovně: (1) psychopatologii, (2) vztah mezi stalkerem a jeho obětí a (3) motivaci. Dále se můžeme setkat s klasifikací pachatele podle motivace, nebezpečnosti, formy pronásledování, charakteristických znaků. Níže jsou uvedeny dvě nejznámější typologie pachatelů, a to podle motivace a podle nebezpečnosti.

5.1.1. Typologie podle motivace

Neznámější typologie vycházející z australského výzkumu z roku 1999 pochází od *Mullena*¹⁰⁷ a jeho spolupracovníků. Autoři popsali pět typů pachatelů stalkingu podle jejich vedoucí motivace.

1. Odmítnutý nebo zavržený pronásledovatel (*rejected stalker*) – 35 % případů

Australský výzkum prokázal, že se jedná o nejběžnější typ. Jak již plyne z názvu, spouštěčem pronásledování je odmítnutí nebo zavržení pachatele. Odmítnutí nemusí přijít vždy ze strany partnera, ale i ze strany jiných osob, jako jsou rodiče, přátelé nebo kolegové z práce. Podnětem k pronásledování bývá u pachatele žárlivost. Pachatel má tak za každou cenu potřebu ukončený vztah obnovit nebo se za odmítnutí pomstít. Je na oběti závislý a je schopen udělat cokoli, aby vztah obnovil. Výjimkou proto nejsou hysterické scény nebo fyzické útoky vůči oběti. Ve většině případů byly u pachatele shledány poruchy osobnosti.¹⁰⁸

¹⁰⁵ TŮMOVÁ, Štěpánka. Stalking: stalkerství: nová forma psychologického teroru. *Kriminalistický sborník*, 2005, roč. 49, č. 3, s. 43.

¹⁰⁶ DRESSING, H., MAUL-BACKER, H., GASS, P. Posuzování stalkingu z kriminalistického a psychiatrického hlediska. *Trestněprávní revue*, 2007, roč. 6, č. 10, s. 279.

¹⁰⁷ MULLEN, P. E., PATHÉ, M., PURCELL, R. & Stuart, G. *Study of stalkers*. [online]. The American Journal of psychiatry, 1999, sv. 156, č. 8. [cit. 10. 12. 2013]. Dostupný na <http://ajp.psychiatryonline.org/article.aspx?articleid=173642>

¹⁰⁸ *Stalking: psychiatric perspectives and practical approaches* [online]. New York: Oxford University Press, 2007 [cit. 10. 12. 2013]. Dostupné na <http://site.ebrary.com/lib/natl/Doc?id=10254478>

2. Hledač intimity (*intimacy seeker*) – 32 % případů

Pachatel tohoto typu je v pronásledování nejvytrvalejší ze všech ostatních uvedených typů. Právě vytrvalost velice ovlivňuje psychiku oběti. Jednání stalkera je tak pro oběť vysoce obtěžující a nepříjemné. Pachatelem uvedeného typu je osoba, která se z nemožnosti nalezení reálného vztahu stane závislou na cizí nebo známé osobě (herec, zpěvák, politik atd.). Hledač intimity se domnívá, že mezi ním a danou osobou je blízký vztah, popřípadě si myslí, že svým chováním vysněného vztahu dosáhne.¹⁰⁹

3. Nekompetentní svůdce (*incompetent suitor*) – 14 % případů

Do této skupiny spadají osoby s velmi nízkou schopností se seznámit. Právě díky slabým sociálním a komunikativním dovednostem se jim nedaří nalézt romantické nebo intimní vztahy. Z toho důvodu tak touží po jakémkoli kontaktu s obětí a nedokážou se smířit s tím, když je oběť odmítne. Myslí si o sobě totiž, že jsou neodolatelní a za žádných okolností nepřichází v úvahu jejich odmítnutí. Útočníci však nejsou vytrvalí jako jiné typy stalkerů. Jejich jednání je spíše krátkodobé. Pokud oběť využije jakékoli pomoci, ať již právní nebo policejní, útočník se svým jednáním většinou přestane.¹¹⁰

4. Nenávistný slídlil (*resenful stalker*) – 14 % případů

Nenávistný slídlil připisuje oběti domnělou nebo skutečnou újmu, která se mu stala. Oběťmi se stávají osoby neznámé, které reprezentují určitou organizaci či pachateli připomínají osobu, jež jim přivodila újmu. Pachatelem může být například nezaměstnaný muž, který pronásleduje bankovní úřednici pracující v bance, jež mu neposkytla úvěr, a kvůli tomu přišel o byt. Stalker své chování nevnímá jako pomstu vůči oběti, ale pouze jako obranu proti nespravedlivému jednání. Jeho obrana spočívá ve vyhrožování a zastrašování. To vše mu přináší pocit uspokojení a nadvlády nad obětí.¹¹¹

5. Predátorský násilník (*predatory stalker*) – 5 % případů

Povšimněme si, že procento případů tohoto typu není vysoké, neboť k útokům predátorských násilníků dochází ve společnosti velmi málo. Stalkeři bývají často motivováni sexuální touhou, tudíž je predátorský násilník někdy označován jako

¹⁰⁹ VISINGER, Radek. Jak postihovat stalking? Zamyšlení nad novou právní úpravou. *Trestněprávní revue*, 2009, roč. 8, č. 11, s. 333.

¹¹⁰ Tamtéž, s. 333.

¹¹¹ *Stalking: psychiatric perspectives and practical approaches* [online]. New York: Oxford University Press, 2007 [cit. 10. 12. 2013]. Dostupné na <http://site.ebrary.com/lib/natl/Doc?id=10254478>

sexuální útočník.¹¹² Často jsou útočníci sexuálními devianty s podprůměrnou inteligencí.

Pro snazší představu je přiložena tabulka,¹¹³ v níž je uvedena četnost násilných útoků vůči oběti z hlediska výše uvedené typologie pachatelů stalkingu. Z tabulky je na první pohled patrné, že oběti nejvíce vyhrožuje *nenávislný slídlil*, naopak k vyhrožování se nejméně uchyluje *nekompetentní svůdce*.

	Odmítnutý	Hledač intimity	Nekompetentní svůdce	Nenávislný slídlil	Predátorský agresor
Vyhrožování oběti	74 %	51 %	25 %	87 %	37 %
Vyhrožování třetí osobě	47 %	41 %	8 %	42 %	0 %
Násilí vůči oběti	59 %	24 %	21 %	29 %	50 %
Hmotná újma	62 %	32 %	12 %	30 %	25 %

5.1.2. Typologie podle nebezpečnosti

Další známá typologie pronásledovatelů¹¹⁴ vycházející z analýzy 124 skutečných případů pochází z Velké Británie. Pachatele rozděluje do čtyř skupin podle výše rizika vůči obětem.¹¹⁵

1. Bývalý partner – 50 % případů

Ex-partner stalking představuje největší skupinu ze všech případů pronásledování. Bývalý partner bývá mnohdy více násilný než stalker, který k oběti nemá žádný vztah. Pachatel se velmi těžko vyrovnává s ukončením vztahu, ve vzpomínkách se vrací do minulosti a snaží se o obnovení vztahu. Nedokáže přijmout úspěchy oběti a v případě, že si oběť najde partnera, může se uchýlit i k pronásledování této osoby. I když je stalker vyšetřován policií, v pronásledování pokračuje nadále. Takové jednání by proto policie měla brát v úvahu a učinit potřebná opatření.¹¹⁶

¹¹² KOPECKÝ, Kamil. *Typologie stalkerů*. [online]. E-bezpečí 7. dubna 2009. [cit. 11. 12. 2013]. Dostupné na <http://www.e-bezpeci.cz/index.php/temata/stalking-a-kyberstalking/113-131>

¹¹³ VISINGER, Radek. Jak postíhat stalking? Zamyšlení nad novou právní úpravou. *Trestněprávní revue*, 2009, roč. 8, č. 11, s. 333.

¹¹⁴ Tamtéž, s. 333.

¹¹⁵ Čísla v procentech jsou pro lepší orientaci zaokrouhlena na celé jednotky.

¹¹⁶ ČÍRTKOVÁ, Ludmila. *Moderní psychologie pro právníky*. 1. vydání. Praha: Grada, 2008, s. 73 – 74.

2. Obsedantní obdivovatel – **18 % případů**

Pachatel nechce oběti uškodit ani jí jinak ublížit nebo ji ovládat. Oběť je pro pachatele spíše idolem, ke kterému vzhlíží a obdivuje ho. Neustále fantazíruje nad tím, jaký by byl jeho vztah s vyhlédnutou osobou, co vše by spolu zažili atd. Pachatel se tedy spíše orientuje na budoucnost. Z hlediska věku rozlišujeme dva podtypy obsedantního obdivovatele: mladý obdivovatel a obdivovatel středního věku. U mladého obdivovatele se doporučuje rozhovor s psychologem, v němž je mu opatrně vysvětleno, že jeho chování je nežádoucí a jeho představy nejsou uskutečnitelné. U obdivovatele středního věku se uplatňuje tentýž postup, jenž je doplněn o přerušování veškerých fyzických kontaktů s obětí.¹¹⁷

3. Fixovaný pronásledovatel trpící psychickou poruchou – **20 % případů**

Jako u předchozího typu, také v tomto případě jsou rozlišovány dva podtypy, a to podle nebezpečnosti. Méně nebezpečný fixovaný pronásledovatel žije v přesvědčení, že mezi ním a obětí je ideální vztah, i když ve skutečnosti mezi nimi žádný vztah není. Pro oběť tento typ pachatele není příliš nebezpečný, oběť by mu však měla dát jasně najevo své odmítnutí. Závažnější je druhý podtyp, jímž je fixovaný pronásledovatel se zvýšenou nebezpečností. Ve většině případů je u této osoby diagnostikována psychická porucha. Z toho důvodu bývá pronásledovatel nevypočitatelný a pro oběť je zvýšeně nebezpečný.¹¹⁸

4. Sadistický pronásledovatel – **12 % případů**

Posledním typem je sadistický pronásledovatel, který je ze všech uvedených typů nejnebezpečnější. Bývá jím spíše muž, jehož snahou je získat maximální kontrolu nad obětí. Pronásledovatel se vyznačuje vynikající dovedností v komunikaci a manipulaci. Na veřejnost může působit velmi přívětivě, proto je těžké dokázat, že právě onen pachatel je sadistickým pronásledovatelem. Oběti se doporučuje, aby se co nejdříve od pachatele izolovala a snažila se utajit své nové místo bydliště.¹¹⁹

---

¹¹⁷ Tamtéž, s. 74 – 75.

¹¹⁸ VISINGER, Radek. Jak postihovat stalking? Zamyšlení nad novou právní úpravou. *Trestněprávní revue*, 2009, roč. 8, č. 11, s. 333.

¹¹⁹ ČÍRTKOVÁ, Ludmila. *Moderní psychologie pro právníky*. 1. vydání. Praha: Grada, 2008, s. 75 – 79.

5.1.3. Zhodnocení typologií

Žádnou z uvedených typologií nelze považovat za univerzální. Obě dvě se zaměřují na charakteristické znaky pachatele, zejména na motivaci ke spáchání činu a jeho nebezpečnost pro společnost. Žádná z nich se však nezabývá způsobem páchaní nebezpečného pronásledování. Za přínos obou zmíněných typologií považuji fakt, že se zaobírají vztahem pachatele k oběti. A právě tímto pomáhají určit vývoj chování pachatele. Mám za to, že orgány činné v trestním řízení, zejména policie, která jako první přichází do styku s pachatelem a obětí, by měly typologie znát a pracovat s informacemi v nich uvedených. Tím, že aspoň zčásti určí, o jaký typ pachatele se jedná, mohou zabránit závažným následkům pronásledování. To dokládá i případ mladé ženy M. Maličkové z roku 2007.¹²⁰ *„Žena se v práci pokusila pomoci novému kolegovi, ten zneužil její dobré vůle a začal ji pronásledovat, zasílat emaily, nevyžádané dárky. Celá situace vyústila v jeho násilné jednání. Žena se obrátila na všechny dostupné instituce včetně Bílého kruhu bezpečí. Pachatel byl za své jednání odsouzen k trestu 200 hodin obecně prospěšných prací, který však neodpracoval. I když žena měla vytvořený bezpečnostní plán, podařilo se mu ji zastihnout v noci samotnou při cestě domů. Na místě ji ihned surově ubil. Ten samý den mu trest obecně prospěšných prací byl přeměněn na nepodmíněný. Tato přeměna však ženu nechránila.“* Domnívám se, že pachateli neměl být uložen trest obecně prospěšných prací, ale ve zmiňované kauze mělo být postupováno jinak, např. psychiatrickou léčbou. Orgány činné v trestním řízení by především měly uskutečnit taková opatření, která budou účinná pro toho konkrétního pachatele.

---

¹²⁰ HORÁKOVÁ, Monika. Stalking – první zkušenosti. *Trestněprávní revue*, 2012, roč. 11, č. 10, s. 223.

6. OBĚTI NEBEZPEČNÉHO PRONÁSLEDOVÁNÍ

Jak již jsem podotkla výše, pachatelem nebezpečného pronásledování se může stát kdokoli. To stejné lze vyslovit i v případě oběti nebezpečného pronásledování. „*Obětí se může stát osoba nezávisle na věku, pohlaví, sociálnímu statutu, kulturnímu zázemí, vzhledu či sexuální orientaci.*“¹²¹ Dosud provedené výzkumy však dosvědčují, že častější obětí je žena, především bývalá partnerka pronásledovatele, nebo žena osamělá. Případ, kdy obětí je známá osobnost, není výjimkou. Nemusí se přímo jednat o herce, zpěváka nebo politika, ale také o osobu přicházející častěji do styku s lidmi, zejména soudce, advokáta, lékaře, učitele.¹²²

6.1. Dopad stalkingu na oběť

Nebezpečné pronásledování má na oběť velmi negativní dopad, což se projevuje na jejím psychickém a fyzickém zdraví. Po psychické stránce oběť trpí pocity úzkosti, strachu, paniky, nervozity, poruchami spánku a nočními můrami. V některých případech se u oběti objevují i sebevražedné myšlenky.¹²³ Jelikož jedním z charakteristických znaků stalkingu je dlouhodobost, jsou negativní dopady na oběť mnohem silnější, než kdyby se jednalo o krátkodobý jev. Pro oběť je obtížné udržet „*tempo*“ běžného života, natož obnovit stav předcházející nebezpečnému pronásledování. Nelze však říci, že reakce každé oběti na nebezpečné pronásledování bude stejná. Odvíjí se od více faktorů, zejména závisí na způsobu a délce pronásledování a psychice oběti. Dítě bude pronásledování snášet hůře než např. vyrovnaný muž středního věku. Pronásledovatel se vždy nezaměřuje pouze na primární oběti, ale i na oběti sekundární, jejichž prostřednictvím chce „*nalézt cestu*“ k oběti primární.¹²⁴ Obvykle půjde o osoby nejbližšího sociálního okolí - přátele, rodinné příslušníky, děti oběti, životní partnery, kolegy z práce nebo sousedy.

---

¹²¹ ČÍRTKOVÁ, Ludmila. *Moderní psychologie pro právníky*. 1. vydání. Praha: Grada, 2008, s. 82 – 83.

¹²² VÁLKOVÁ, Helena. Česká podoba stalkingu podle § 354 TrZ v širších než jen trestněprávních souvislostech. *Trestněprávní revue*, 2009, roč. 8, č. 9, s. 258 – 259.

¹²³ GILLERNOVÁ, Ilona a kol. *Vybrané kapitoly z kriminalistické psychologie*. 1. vydání. Praha: Karolinum, 2006, s. 163.

¹²⁴ ČÍRTKOVÁ, Ludmila. *Pomoc obětem (a svědkům) trestných činů: příručka pro pomáhající profesie*. 1. vydání. Praha: Grada, 2007, s. 122.

Převážná většina obětí byla nebezpečným pronásledováním zcela zaskočena a překvapena.¹²⁵ Kladly si otázku, proč si pachatel vybral právě je. Oběti se totiž mylně domnívají, že chování stalkera vzniká pouze určitou provokací a ne bez příčiny.

Proces poškozování a způsobování újmy oběti se nazývá viktimizace.¹²⁶ Rozlišujeme viktimizaci primární a sekundární. Dění spojené bezprostředně s trestným činem je označováno jako primární viktimizace, v jejímž rámci vznikají primární rány. Za primární rány je odborníky považována újma fyzická, finanční a emocionální. Domnívám se, že u oběti stalkingu se bude objevovat především újma emocionální. Emocionální rány mohou být velmi rozmanité. Oběť tak může být zvýšeně přecitlivělá, objevují se u ní pocity vzteku a podrážděnosti. Nedokáže se soustředit na plnění pracovních či jiných úkolů. V mysli se jí neustále vybavují určité detaily spojené s pronásledováním, které není schopna potlačit.

U obětí stalkingu se vyskytuje i újma fyzická. Pachatel oběti může způsobit lehčí zranění, ale také ji může přivodit těžkou újmu na zdraví, v nejhorším případě ji usmrtit. Proto je důležité rozpoznat pachatele dříve, než vůči oběti použije fyzické násilí.

Výjimkou není ani újma finanční související zejména s investicemi do bezpečnostních zařízení, s náhradou nebo opravou věcí, které pachatel poškodil. Další investice mohou být vynaloženy na stěhování oběti, změnu práce, léčení atd.

Sekundární viktimizací rozumíme „*újmu, jež vzniká v důsledku reakcí formálních instancí sociální kontroly nebo neformálního sociálního okolí.*“¹²⁷ V průběhu sekundární viktimizace tak dochází k sekundárním ranám výlučně psychologického rázu. Tyto sekundární rány mohou oběť zraňovat více než rány primární. Dle Čírtkové jsou sekundární rány definovány trojicí pocitů – pocitem nespravedlnosti, nedůstojnosti a izolace.¹²⁸

V průběhu vyšetřování a soudního projednávání nebezpečného pronásledování se oběť může ocitnout v situacích, které v ní vyvolávají *pocit nespravedlnosti*, např. nedostatek informací, odkládané soudní jednání, setkání s pachatelem v soudní síni, vyšetřování pachatele na svobodě, mírné tresty apod. Pocit nespravedlnosti také vzniká v důsledku toho, že zájem orgánů činných

---

¹²⁵ ČÍRTKOVÁ, Ludmila. *Kriminální psychologie*. 1. vydání. Praha: Eurounion, 1998, s. 113-115.

¹²⁶ Tamtéž, s. 110-113.

¹²⁷ Tamtéž, s. 110.

¹²⁸ Tamtéž, s. 112 – 113.

v trestním řízení se omezuje pouze na informace důležité pro trestní řízení. Následkem může být, že si oběť nepřipadá jako člověk, ale předmět doličný.

Kromě pocitu nespravedlnosti se u oběti objevuje i *pocit ponížení a ztráty lidské důstojnosti*. Tyto pocity nedůstojnosti vznikají v důsledku různých faktorů. Jedním z nich je nevhodný přístup orgánů činných v trestním řízení, zejména policie. Právě necitlivý přístup vyvolává u oběti uvedené pocity. Na nevhodný přístup orgánů činných v trestním řízení bylo v této práci již poukázáno. V praxi se lze setkat s případy, kdy oběť neoznámila trestný čin právě z důvodu obavy před sekundární viktimizací.

Vedle pocitu nespravedlnosti a pocitu nedůstojnosti bývá uváděn také *pocit izolace*. Tento je spojován s reakcí nejbližšího okolí na oběť nebezpečného pronásledování. V důsledku trestného činu vztahy oběti a blízkého okolí prochází množstvím změn. Oběť se lidem vyhýbá a snaží se být neviditelná. Naopak okolí neví, jaký postoj má k oběti zaujmout, jak se k oběti má chovat. Veškeré změny oběť velmi citlivě registruje a trpí tak pocitem izolace a osamění.

Mezi primární a sekundární viktimizací je zásadní rozdíl. Zatímco primární viktimizace je plně v rukou pachatele a z toho důvodu ji nelze předejít, u sekundární viktimizace je tomu naopak. Postačí, pokud příslušné orgány budou s obětí vhodně komunikovat a pomůžou jí se s traumatickým zážitkem vyrovnat.

6.2. Ochrana a pomoc obětem trestných činů

Po začlenění skutkové podstaty nebezpečného pronásledování do trestního zákoníku došlo v české právní úpravě k dalším pozitivním krokům, které posílily postavení oběti nebezpečného pronásledování.

Jedním z nich je přijetí zákona č. 45/2013 Sb., o obětech trestných činů. Zákon upravuje především práva obětí trestných činů, dále obsahuje ustanovení o poskytování peněžité pomoci těmto obětem, v neposlední řadě se zabývá vztahy mezi státem a subjekty poskytujícími obětem služby.¹²⁹ V úvodu je definována oběť trestného činu, kterou se rozumí fyzická osoba, které bylo nebo mělo být trestným činem ublíženo na zdraví, způsobena majetková nebo nemajetková újma nebo na jejíž úkor se pachatel trestným činem obohatil.¹³⁰ Pokud byla oběti trestným činem

---

¹²⁹ Ust. § 1 zotč

¹³⁰ Ust. § odst. 2 zotč

způsobena smrt, považuje se za oběť její příbuzný v pokolení přímém, sourozenec, osvojenec, osvojitel, manžel nebo registrovaný partner nebo druh, je-li osobou blízkou.¹³¹

V předchozí kapitole bylo upozorněno na fakt, že jedním ze zdrojů sekundární viktimizace je nevhodný přístup orgánů činných v trestním řízení, v jehož důsledku oběť může trpět pocity nespravedlnosti a nedůstojnosti. Považuji proto za velmi přínosné, že cílem tohoto zákona je omezení vzniku rizika druhotné újmy ze strany Policie České republiky, orgánů činných v trestním řízení a dalších orgánů veřejné moci, poskytovatelů zdravotních služeb, subjektů poskytujících obětem služby, znalců, tlumočnicků a obhájců (dále jen „příslušné subjekty“).¹³² V dnešní době, kdy média touží po jakékoli senzaci, a tím se pro oběť mohou stát dalším zdrojem sekundární viktimizace, pokládám za klad právní úpravy zahrnutí sdělovacích prostředků k uvedenému výčtu.

Zákon o obětech trestných činů v ustanovení §3 obsahuje základní zásady, na nichž je postaven. Výslovné uvedení těchto zásad je důležité s ohledem na to, že se jedná o nový zákon a vyvozování zásad z jeho jednotlivých ustanovení by mohlo při současném přístupu orgánů činných v trestním řízení činit potíže.¹³³ Níže budou jednotlivé zásady podrobněji rozebrány.

Zásada „presumpce statusu oběti“ – *„Každou osobu, která se cítí být obětí spáchaného trestného činu, je třeba považovat za oběť, nevyjde-li najevo opak nebo nejde-li zcela zjevně o zneužití postavení oběti [...] na postavení oběti nemá vliv, pokud nebyl pachatel zjištěn nebo odsouzen.“*¹³⁴ Na počátku trestního řízení je mnohdy nejasné, zda k trestnému činu vůbec došlo a kdo jej spáchal. Aby oběti byla poskytnuta včasná pomoc a byla jí přiznána práva podle uvedeného zákona, nelze čekat na výsledek řízení. Proto je nutné vycházet z toho, že na osobu, která se cítí být obětí trestného činu, je třeba pohlížet jako na oběť, pokud nevyjde najevo opak.¹³⁵ Mohou se však vyskytnout případy, kdy oběť svého postavení zneužívá. Tomuto se Zákon o obětech trestných činů snaží zabránit.

---

¹³¹ Ust. § 2 odst. 3 zotč

¹³² Ust. § 2 odst. 5 zotč

¹³³ Důvodová zpráva k zákonu o obětech trestných činů [online]. [cit. 26. 11. 2013]. Dostupné na □ <http://www.psp.cz/sqw/text/tiskt.sqw?O=6&CT=617&CT1=0#prilohy> □

¹³⁴ Ust. § 3 odst. 1 zotč

¹³⁵ Důvodová zpráva k zákonu o obětech trestných činů [online]. [cit. 26. 11. 2013]. Dostupné na □ <http://www.psp.cz/sqw/text/tiskt.sqw?O=6&CT=617&CT1=0#prilohy> □

Zásada individuálního přístupu – Příslušné subjekty „mají povinnost respektovat osobnost a důstojnost oběti, přistupovat k ní zdvořile a šetrně a podle možností jí vycházet vstřícně. Vůči oběti postupují s přihlédnutím k jejímu věku, zdravotnímu stavu včetně psychického stavu, její rozumové vyspělosti a kulturní identitě tak, aby nedocházelo k prohlubování újmy způsobené oběti trestným činem nebo k druhotné újmě.“¹³⁶ Do pozice oběti se fyzická osoba nedostala z vlastní vůle, ale v důsledku trestného činu pachatele. Samotné dlouhodobé pronásledování pro ni bylo dosti stresující, proto není na místě ji více rozrušovat necitlivým přístupem, zlehčováním újmy nebo zpochybňováním, zda se trestný čin vůbec stal. Subjekty uvedené v daném ustanovení musí zvolit individuální a diferencovaný přístup k oběti. Nelze ke všem obětem přistupovat stejně. Subjekty budou například při sdělování práv oběti postupovat jinak u dítěte, jinak u dospělého. Individuální přístup k oběti je ještě doplněn o zásadu prevence, tedy předcházení druhotné újmy.

Zásada zákazu diskriminace – Oběti přísluší práva podle tohoto zákona „bez ohledu na rasu, etnický původ, národnost, pohlaví, sexuální orientaci, věk, zdravotní postižení, náboženské vyznání, víru či světový názor [...] bez ohledu na státní občanství, nestanoví-li zákon jinak.“¹³⁷ Právo na rovné zacházení a zákaz diskriminace je zakotveno v Listině základních práv a svobod v čl. 3¹³⁸ a blíže jej vymezuje Antidiskriminační zákon.¹³⁹ Příslušné subjekty tak musí postupovat u všech obětí stejně, není přípustné krátit oběť na právech z důvodu jiného vyznání, pohlaví atd. Stejný rozsah práv by měl být v zásadě poskytnut i obětem, kterými jsou cizí státní příslušníci. Zákon však v tomto směru uvádí výjimku týkající se práva na peněžitou pomoc.

Zásada informovanosti oběti – Příslušné subjekty mají povinnost „srozumitelným způsobem informovat oběť o jejích právech a umožnit jí jejich plné uplatnění. Na žádost jsou tak povinny učinit i opakovaně.“¹⁴⁰ V ust. § 3 odst. 4 zotč se konkretizuje zásada individuálního přístupu k oběti. Srozumitelnost je třeba posuzovat s ohledem na konkrétní oběť, např. jinak bude poučováno dítě, jinak dospělá osoba. Pokud tedy půjde o dítě, je potřebné ho poučit s ohledem na jeho

---

¹³⁶ Ust. § 3 odst. 2 zotč

¹³⁷ Ust. § 3 odst. 3 zotč

¹³⁸ Ust. čl. 3 Usnesení předsednictva ČNR č. 2/1993 Sb., o vyhlášení Listiny základních práv a svobod jako součásti ústavního pořádku České republiky

¹³⁹ Zákon č. 198/2009 Sb., o rovném zacházení a o právních prostředcích ochrany před diskriminací a o změně některých zákonů (antidiskriminační zákon)

¹⁴⁰ Ust. § 3 odst. 4 zotč

věk, rozumovou a mravní vyspělost.¹⁴¹ U obětí stalkingu dochází nejčastěji k narušení jejich psychiky, která může ovlivnit schopnost soustředění, proto jim může trvat delší dobu informaci pochopit. Bude tedy nezbytné, aby subjekty při sdělování informací měly s oběťmi více trpělivosti.

Zásada spolupráce – „*Policie České republiky a orgány činné v trestním řízení spolupracují při poskytování pomoci obětem se subjekty poskytujícími pomoc obětem trestných činů.*“¹⁴² Účelem zákona je obětem zabezpečit co nejširší pomoc. Policie České republiky a orgány činné v trestním řízení nemohou být jediné, které pomoc poskytují, přesahovalo by to rámec jejich možností. Proto při poskytování pomoci spolupracují s dalšími subjekty.

Nejznámějším subjektem, který je zapsaný v Registru poskytovatelů pomoci obětem trestných činů Ministerstva spravedlnosti ČR, je Bílý kruh bezpečí. Na území České republiky působí Bílý kruh bezpečí už od roku 1991. Pomoc v této organizaci poskytují odborně způsobilí poradci, zejména právníci, lékaři, psychologové a sociální pracovníci, kteří oběti poskytují informace z oblasti práva, psychologického poradenství a poradenství v sociální oblasti.¹⁴³

V hlavě druhé pak zákon vyjmenovává práva obětí trestných činů. Jedná se o právo na poskytnutí odborné pomoci, právo na informace, právo na ochranu před hrozícím nebezpečím, právo na ochranu soukromí, právo na ochranu před druhotnou újmou a právo na peněžitou pomoc. Podrobně se těmito právy zabývat nebudu, jelikož tato problematika není hlavní náplní mé práce. Za důležité považuji zmínit právě základní zásady, na kterých je zákon postaven. V kapitole s názvem *Dopad stalkingu na oběť* je uvedeno, že oběti neoznamují trestný čin právě z obavy před sekundární viktimizací, která může být zapříčiněna například nevhodným postupem orgánů činných v trestním řízení. Pokud tedy budou základní zásady a uvedená práva dodržována, oběti začnou příslušným subjektům více důvěřovat a tím se sníží jejich obavy ze sekundární viktimizace.

Zákon o obětech trestných činů přinesl i další významnou změnu do trestního řádu, a to zavedení institutu předběžných opatření (k tomu viz kapitola 3.2.). Aby však oběť mohla využít předběžných opatření nebo aby jí byla poskytnuta práva dle

---

¹⁴¹ Důvodová zpráva k zákonu o obětech trestných činů [online]. [cit. 26.11.2013]. Dostupné na <http://www.psp.cz/sqw/text/tiskt.sqw?O=6&CT=617&CT1=0#prilohy>

¹⁴² Ust. § 3 odst. 5 zotč

¹⁴³ Bílý kruh bezpečí: *Poslání a činnost* [online]. [cit. 30.11. 2013]. Dostupné na <http://www.bkb.cz/nas/poslani-a-cinnost/>

Zákona o obětech trestných činů, je nutné požádat o pomoc policii a jednání nahlásit. Ve většině případů požádání o pomoc není pro oběť jednoduché, zvláště pokud nemá podporu ve svém blízkém okolí. Oběť se mnohdy za pronásledování stydí a v některých případech může trpět utkvělou představou, že za chování pronásledovatele může ona sama. Než se tedy rozhodne na policii oznámit jednání pachatele, může také i ona z menší části přispět k ukončení stalkingu.

Nejdříve by oběť nebezpečného pronásledování měla pachateli důrazně a přesvědčivě sdělit, že si nepřeje, aby ji jakkoli kontaktoval. Poté, co tak učiní, nesmí v žádném případě kontakt s pachatelem obnovit, zvedat telefony, odpovídat na SMS apod. Dalším doporučením pro oběť je vyhnout se setkání se stalkerem. Pokud tedy oběť ví, že pachatel ji sleduje pokaždé, když jde např. na procházku se psem nebo do zaměstnání, měla by se pokusit omezit své aktivity nebo změnit pracovní dobu. Tyto změny pro oběť představují velký zásah do jejího života a trvá, než se s nimi vyrovná ona sama, ale také její nejbližší okolí. Důležité je, aby oběť veškeré pokusy o stalking zdokumentovala. Ačkoli prvotním impulsem oběti je veškeré zprávy, dopisy a emaily zničit, takový postup se nedoporučuje. Veškeré zdokumentované informace jsou cenné jak pro právní postup ve věci, tak i pro posouzení rizika dalšího vývoje pronásledování. Dále by oběť měla o chování pronásledovatele informovat své okolí. Pokud lidé z okolí oběti budou o pronásledování vědět jako první, stalker nebude mít příležitost okolí oběti zmanipulovat.¹⁴⁴

Uvedené návody mohou pomoci k ukončení stalkingu, ale dle mého názoru jednání pachatele zcela nezastaví. I když pro oběť pronásledování není příjemné o chování stalkera mluvit, doporučila bych jí obrátit se na policii, nebo alespoň na instituci zabývající se pomocí obětem trestných činů.

---

¹⁴⁴ ČÍRTKOVÁ, Ludmila. *Moderní psychologie pro právníky*. 1. vydání. Praha: Grada, 2008, s. 89-90.

7. PRÁVNÍ ÚPRAVA NEBEZPEČNÉHO PRONÁSLEDOVÁNÍ VE SLOVENSKÉ REPUBLICE

Slovenská republika byla jedním z posledních států sousedících s Českou republikou, které nebezpečné pronásledování označily za trestný čin. Trestný čin „*nebezpečné prenasledovanie*“ byl do trestního zákona začleněn novelou zákona č. 262/2011 Z. z., jež nabyla účinnosti dnem 1. září 2011. Skutková podstata nebezpečného pronásledování se stala součástí deváté hlavy zvláštní části trestního zákona, upravující trestné činy proti jiným právům a svobodám.

Základní skutková podstata nebezpečného pronásledování je zakotvena v zákoně č. 300/2005 Z. z., trestný zákon, v ust. § 360a odst. 1,¹⁴⁵ které má následující znění:

„Kdo jiného dlouhodobě pronásleduje takovým způsobem, že to může vzbudit důvodnou obavu o jeho život nebo zdraví, život nebo zdraví osob jemu blízkých nebo podstatným způsobem zhoršit kvalitu jeho života tím, že

- a) vyhrožuje ublížením na zdraví nebo jinou újmou jemu nebo jeho osobám blízkým,*
- b) vyhledává jeho osobní blízkost nebo jej sleduje,*
- c) kontaktuje jej prostřednictvím třetí osoby nebo elektronické komunikační služby, písemně nebo jinak proti jeho vůli,*
- d) zneužije jeho osobní údaje za účelem získání osobního nebo jiného kontaktu, nebo*
- e) jej jinak omezuje v jeho obvyklém způsobu života,*

---

¹⁴⁵ § 360a TrestZ – „Nebezpečné prenasledovanie

(1) Kto iného dlhodobo prenasleduje takym spôsobom, že to môže vzbudiť dôvodnú obavu o jeho život alebo zdravie, život alebo zdravie jemu blízkej osoby alebo podstatným spôsobom zhoršiť kvalitu jeho života, tým, že

a) sa vyhráza ublížením na zdraví alebo inou ujmu jemu alebo jemu blízkej osobe,

b) vyhľadáva jeho osobnú blízkosť alebo ho sleduje,

c) ho kontaktuje prostredníctvom tretej osoby alebo elektronickej komunikačnej služby, písomne alebo inak proti jeho vôli,

d) zneužije jeho osobné údaje na účel získania osobného alebo iného kontaktu, alebo

e) ho inak obmedzuje v jeho obvyklom spôsobe života,

potrestá sa odňatím slobody až na jeden rok.

(2) Odňatím slobody na šesť mesiacov až tri roky sa páchatel potrestá, ak spácha čin uvedený v odseku 1

a) na chránenej osobe,

b) závažnejším spôsobom konania,

c) z osobitného motívu, alebo

d) verejne.

bude potrestán odnětím svobody až na jeden rok.“

Slovenská právní úprava základní skutkové podstaty nebezpečného pronásledování je téměř shodná s českou právní úpravou. Nepatrný rozdíl lze nalézt u následků pronásledování, kdy česká úprava nebezpečného pronásledování požaduje, aby jednání pronásledovatele bylo způsobilé vzbudit v jiném důvodnou obavu, kdežto slovenská úprava uvádí k tomuto následku další alternativu, a to zhoršení kvality života podstatným způsobem. Podstatné zhoršení kvality života se může projevit různými způsoby, zejména zásadní změnou v dosavadním způsobu života, narušením rodinných nebo jiných mezilidských vztahů, způsobením psychického traumatu.¹⁴⁶ Dle mého názoru je v tomto ohledu slovenská právní úprava vhodnější, jelikož reaguje na případy, ve kterých jednání pachatele nebude způsobilé vyvolat u oběti důvodnou obavu o její život a zdraví, ale přesto pro ni bude natolik závažné než, aby bylo posuzováno jako přestupek.

Co se týká jednotlivých forem jednání uvedených v základní skutkové podstatě nebezpečného pronásledování, dá se říci, že v zásadě odpovídají formám jednání v české právní úpravě. Odlišně potom slovenský trestní zákon upravuje kvalifikovanou skutkovou podstatu nebezpečného pronásledování. Kvalifikovaná skutková podstata je obsažena v ust. § 360a odst. 2 TrestZ, které má následující znění:

„Odnětím svobody na šest měsíců až tři roky bude pachatel potrestán, jestliže spáchá čin uvedený v odst. 1

- a) na chráněné osobě,*
- b) závažnějším způsobem konání,*
- c) ze zvláštního motivu, nebo*
- d) veřejně.“*

Níže budou jednotlivé způsoby jednání podrobněji rozebrány.

a) Na chráněné osobě

Definice chráněné osoby je obsažena v ust. § 139 odst. 1 TrestZ. Dle tohoto ustanovení se chráněnou osobou rozumí dítě, těhotná žena, osoba blízká, osoba

---

¹⁴⁶ KOLESÁR, Juraj, BURDA, Eduard. § 360a. IN BURDA, Eduard a kol. *Trestný zákon: osobitná část. Komentár. II. diel.* 1. vydanie. Praha: C. H. Beck, 2011, s. 1206

odkázaná,¹⁴⁷ osoba vyššího věku,¹⁴⁸ nemocná osoba,¹⁴⁹ osoba požívající ochranu podle mezinárodního práva, veřejný činitel nebo osoba, která plní povinnosti uložené jí na základě zákona nebo svědek, znalec, tlumočník nebo překladatel. Česká právní úprava je v tomto ohledu mnohem užší, omezuje se pouze na dítě a těhotnou ženu.

b) Závažnější způsob konání

Slovenský trestní zákon v ust. § 138 vymezuje závažnější způsob konání jako páchaní trestného činu se zbraní, po delší čas, surovým nebo trýznivým způsobem, násilím, hrozbou bezprostředního násilí nebo hrozbou jiné těžké újmy, vloupáním, lstí, využitím tísně, nezkušenosti, odkázanosti nebo podřízenosti, porušením důležité povinnosti vyplývající z pachatelova zaměstnání atd. Opět je tento znak kvalifikované skutkové podstaty obsáhlejší než v české právní úpravě, která obsahuje pouze spáchání trestného činu se zbraní.

V souvislosti na výše uvedené je třeba upozornit na ust. § 38 odst. 1 TrestZ: „*K okolnosti, která je zákonným znakem trestného činu nelze přihlídnout jako k okolnosti polehčující nebo přitěžující, k okolnosti odůvodňující mimořádné snížení trestu odnětí svobody nebo k okolnosti podmiňující použití vyšší trestní sazby.*“ Ze zmiňovaného ustanovení vyplývá, že není možné použít jako kvalifikační znak dle § 360a odst. 2 písm. b) TrestZ „páchání trestného činu po delší čas“, jelikož pojem „dlouhodobost“ je znakem základní skutkové podstaty nebezpečného pronásledování dle § 360a odst. 1 TrestZ. Avšak pokud by pojem „po delší čas“ značně přesahoval běžný význam pojmu „dlouhodobost“ je možné ust. § 360a odst. 2 TrestZ aplikovat.¹⁵⁰

c) Zvláštní motiv

Za zvláštní motiv považuje trestní zákon v ust. § 140 spáchání trestného činu nebezpečného pronásledování na objednávku, z pomsty, v úmyslu zakrýt nebo ulehčit jiný trestný čin, v úmyslu veřejně podněcovat k násilí nebo nenávisti, se sexuálním motivem atd.

---

¹⁴⁷ „odkázaná osoba“ – osoba, která svoji výživou, výchovou, hmotným nebo jiným zaopatřením nebo péčí je odkázaná na pachatele (ust. § 127 odst. 9 TrestZ)

¹⁴⁸ „osoba vyššího věku“ – osoba starší šedesáti let (ust. § 127 odst. 3 TrestZ)

¹⁴⁹ „nemocná osoba“ – osoba, která v době činu trpí fyzickou nemocí nebo duševní chorobou, bez ohledu na to, zda jen přechodnou, nebo je v dočasné pracovní neschopnosti, jakož i osoba se změněnou pracovní schopností, invalidní osoba, nebo osoba s těžkým zdravotním postižením, přičemž intenzita takové choroby nebo postižení odpovídá těžké újmě na zdraví (ust. § 127 odst. 6 TrestZ)

¹⁵⁰ KOLESÁR, Juraj, BURDA, Eduard. § 360a. IN BURDA, Eduard a kol. *Trestný zákon: osobitná část. Komentár. II. diel.* 1. vydanie. Praha: C. H. Beck, 2011, s. 1206.

d) Veřejně

Veřejným páčáním lze dle ust. § 122 odst. 2 TrestZ rozumět, pokud je trestný čin spáchán obsahem spisu či jeho rozšiřováním, nebo prostřednictvím filmu, rozhlasu, televize, počítačové sítě nebo jiným obdobně účinným způsobem, nebo před více jak dvěma současně přítomnými osobami.

Na první pohled by se mohlo zdát, že slovenská úprava je, co se týká znaků kvalifikované skutkové podstaty obsáhlejší než česká verze. Ovšem těmto znakům slovenské úpravy odpovídají v české právní úpravě přitěžující okolnosti (§ 42 tr. zák.). Slovenský trestní zákon upravuje podobně i ukládání trestů, neboť za protiprávní jednání popsané v základní skutkové podstatě dle § 360a odst. 1 lze pachateli uložit trest odnětí svobody až na jeden rok. Pokud pachatel svým jednáním naplní znaky kvalifikované skutkové podstaty dle § 360a odst. 2 hrozí mu trest odnětí svobody na šest měsíců až 3 roky.

Z uvedených skutkových podstat českého a slovenského trestného činu nebezpečného pronásledování, jsou na prvý pohled zřejmé jejich shody i rozdíly a s nimi související přednosti, popř. nedostatky. Za nedostatek obou úprav považuji to, že výčet způsobů jednání je taxativní, a tím nedává možnost postihovat nové formy stalkingu, jež se mohou v budoucnu objevit. Naopak pozitivum obou právních úprav spatřuji v nekonkretizování pojmu dlouhodobost. Dále kladně hodnotím slovenskou úpravu alternativního následku nebezpečného pronásledování, který spočívá ve způsobilosti podstatně zhoršit kvalitu života poškozeného. Celkově lze tedy shrnout srovnání obou trestněprávních úprav v závěr svědčící spíše ve prospěch slovenské.

ZÁVĚR

Nežádoucí společenský fenomén, stalking, se do povědomí veřejnosti dostal především prostřednictvím tragických případů. Tyto poukazovaly na potřebu trestního postižení stalkingu. V roce 1990 byla Kalifornie prvním státem, který prohlásil takové jednání za trestné. Reagoval tak na vraždu herečky Rebeccy Schaefferové. Poté začaly přijímat antistalkingové zákony i další státy. Podobně jako USA i Česká republika si díky tragickým případům uvědomovala nutnost dané jednání kriminalizovat. Z toho důvodu přijala novelu, která zavedla do trestního zákoníku novou skutkovou podstatu nebezpečného pronásledování. Pokud se tedy pachatel dopustí jednání taxativně uvedeného v § 354 tr. zák., a takové jednání bude dlouhodobé a způsobí vyvolat důvodnou obavu o život a zdraví oběti nebo život a zdraví osob jí blízkým, bude za jednání trestně postižitelný.

Cílem této diplomové práce bylo poskytnout ucelený pohled na tento nežádoucí společenský fenomén. Proto jsem se nejdříve zaměřila na obecně známé definice stalkingu a nastínila jeho historický vývoj. Pomocí analytické metody jsem podrobně rozebrala skutkovou podstatu trestného činu nebezpečného pronásledování a vymezila jsem vztah této nové skutkové podstaty k jiným ustanovením v trestním zákoníku. Ve své práci jsem se však neomezila pouze na vnitrostátní úpravu, ale zaměřila jsem se i na právní úpravu této skutkové podstaty ve Slovenské republice. Jelikož hmotné právo trestní je nerozlučně spjata s trestním právem procesním, věnovala jsem pozornost některým jeho institutům, obzvláště Dohodě o vině a trestu a předběžným opatřením. Dále jsem upozornila na to, že pro pochopení a správné posouzení trestného činu je důležité zabývat se osobností pachatele a jeho vztahem k oběti. Z uvedených výzkumů totiž vyplývá, že v převážné většině případů má pachatel k oběti určitý vztah, ať již existující, či nikoli. Proto jsem považovala za vhodné věnovat se také pachatelům a obětem trestného činu nebezpečného pronásledování. Domnívám se, že je příhodné tyto skutečnosti znát, ačkoli na druhou stranu není možné je aplikovat na každý případ. Je nutné si uvědomit, že každá osoba je jedinečná a potřebuje individuální přístup.

Horáková¹⁵¹ ve svém článku „*Stalking – první zkušenosti*“ o stalkingu uvádí, že postihování stalkingu jako přečinu může být vzhledem k jeho gradaci v budoucnu nedostačující. V některých státech (např. v Německu)¹⁵² lze za trestný čin nebezpečného pronásledování uložit daleko přísnější tresty, ale důvodem toho je, že skutková podstata nebezpečného pronásledování v sobě zahrnuje i nejzávažnější formy stalkingu (např. nebezpečné vyhrožování, způsobení těžké újmy na zdraví nebo i smrti, a to nejen u samotné oběti, ale i u jejích rodinných příslušníků a dalších jí blízkých osob). Pokud by podle české trestněprávní úpravy nebezpečné pronásledování vyústilo např. ve vraždu, bude zpravidla skutková podstata nebezpečného pronásledování konzumována skutkovou podstatou vraždy. Na rozdíl od Horákové tedy nepokládám v této souvislosti za příliš vhodné postihnout nebezpečné pronásledování jako zločin. Současně však spatřuji nedostatek předmětné právní úpravy v tom, že za protiprávní jednání pachateli hrozí nepřiměřeně nízká sazba trestu odnětí svobody. Vzhledem k tomu, že stalking se neustále vyvíjí a je prokázáno, že pachatelé se nezřídka uchylují k násilí, což může vést až k osudovým následkům, *de lege ferenda* navrhuji, aby pachateli trestného činu nebezpečného pronásledování dle ust. § 354 odst. 1 tr. zák. hrozil trest odnětí svobody až na dva roky nebo zákaz činnosti.

Po vzoru slovenské právní úpravy považuji za vhodné doplnit českou právní úpravu o alternativní následek nebezpečného pronásledování, který by spočíval ve způsobilosti zhoršit podstatným způsobem kvalitu dosavadního života jiného. Takto zvolený následek odráží případy pronásledování, kdy jednání pachatele nemusí být způsobilé vzbudit v oběti důvodnou obavu o její život a zdraví, ale přesto pro ni může být natolik obtěžující a zasahovat jí do života tak podstatným způsobem, že bude společensky mnohem škodlivější než jen přestupky.

I přes vyjmenované nedostatky si myslím, že zavedení skutkové podstaty nebezpečného pronásledování do trestního zákoníku je přínosem. Avšak efektivitu této nové právní úpravy prověří až praxe orgánů činných v trestním řízení. Časem se také ukáže, zda bude nutné učinit u skutkové podstaty nějaké změny.

---

¹⁵¹ HORÁKOVÁ, Monika. Stalking – první zkušenosti. *Trestněprávní revue*, 2012, roč. 11, č. 10, s. 223.

¹⁵² VÁLKOVÁ, Helena. Česká podoba stalkingu podle § 354 TrZ v širších než jen trestněprávních souvislostech. *Trestněprávní revue*, 2009, roč. 8, č. 9, s. 260.

POUŽITÉ ZDROJE

Seznam literatury (monografie, komentáře)

- 1) BURDA, Eduard a kol. *Trestný zákon: osobitná část. Komentár. II. Díl. 1. vydanie.* Praha: C. H. Beck, 2011. 1568 s.
- 2) ČÍRTKOVÁ, Ludmila, VITOUŠOVÁ, Petra. *Pomoc obětem (a svědkům) trestných činů: příručka pro pomáhající profese.* 1. vydání. Praha: Grada, 2007. 191 s.
- 3) ČÍRTKOVÁ, Ludmila. *Moderní psychologie pro právníky.* 1. vydání. Praha: Grada, 2008. 160 s.
- 4) ČÍRTKOVÁ, Ludmila. *Kriminální psychologie.* 1. vydání. Praha: Eurounion, 1998. 255 s.
- 5) ČÍRTKOVÁ, Ludmila. *Forenzní psychologie.* 2. upravené vydání. Plzeň: Aleš Čeněk, 2009. 439 s.
- 6) GILLERNOVÁ, Ilona a kol. *Vybrané kapitoly z kriminalistické psychologie.* 1. vydání. Praha: Karolinum, 2006. 280 s.
- 7) HENDRYCH, Dušan a kol. *Právnícký slovník.* 3. podstatně rozšířené vydání. Praha: C. H. Beck, 2009. 1459 s.
- 8) CHMELÍK, Jan a kol. *Trestní právo hmotné: zvláštní část s aplikačními příklady.* Praha: Linde, 2010. 367 s.
- 9) JELÍNEK, Jiří a kol. *Trestní právo hmotné.* 3. vydání. Praha: Leges, 2013. 968 s.
- 10) JELÍNEK, Jiří a kol. *Trestní právo procesní.* 3. vydání. Praha: Leges, 2013. 864 s.
- 11) JELÍNEK, Jiří a kol. *Trestní zákoník a trestní řád s poznámkami a judikaturou.* 4. vydání. Praha: Leges, 2013. 1216 s.
- 12) KUČHTA, Josef a kol. *Kurs trestního práva. Trestní právo hmotné. Zvláštní část.* 1. vydání. Praha: C. H. Beck, 2009. 617 s.
- 13) MELOY, J. Reid. *The psychology of stalking: clinical and forensic perspectives.* San Diego: Academic Press, 1998. 327 s.
- 14) PROUZA, Daniel. *Trestní zákoník s judikaturou.* 1. vydání. Praha: C. H. Beck, 2010. 1280 s.
- 15) ŠÁMAL, Pavel a kol. *Trestní zákoník II. § 140 až 421. Komentář.* 2. vydání. Praha: C. H. Beck, 2012. 2150 s.

- 16) ŠČERBA, Filip a kol. *Dohoda o vině a trestu a další prostředky racionalizace trestní justice*. Praha: Leges, 2012. 128 s.
- 17) VACEK, Jaroslav. *Velké psychiatrické případy*. 1. vydání. Praha: Paseka, 2001. 491 s.

Odborné články

- 1) ČÍRTKOVÁ, Ludmila. Nebezpečné pronásledování: jak ho rozpoznat? *Právo a rodina*, 2009, roč. 11, č. 7, s. 1 – 6.
- 2) ČÍRTKOVÁ, Ludmila. Psychologické poznatky k nebezpečnosti pronásledování (stalking). *Kriminalistika*, 2004, roč. 37, č. 4, s. 273 – 281.
- 3) DRESSING, H., MAUL-BACKER, H., GASS, P. Posuzování stalkingu z kriminalistického a psychiatrického hlediska. *Trestněprávní revue*, 2007, roč. 6, č. 10, s. 279.
- 4) HORÁKOVÁ, Monika. Stalking – první zkušenosti. *Trestněprávní revue*, 2012, roč. 11, č. 10, s. 221 – 224.
- 5) JELÍNEK, Jiří. Předběžná opatření v trestním řízení. *Bulletin advokacie*, 2013, roč. 20, č. 5, s. 27 – 30.
- 6) JELÍNEK, Jiří. Dohodovací řízení v trestním procesu a otázky souvisící. *Bulletin advokacie*, 2012, č. 10, s. 19 – 25.
- 7) TŮMOVÁ, Štěpánka. Stalking: stalkerství: nová forma psychického teroru. *Kriminalistický sborník*, 2005, roč. 49, č. 3, s. 43 – 45.
- 8) VANTUCH, Pavel. K postihu stalkingu (nebezpečného pronásledování) podle § 354 trestního zákoníku. *Trestní právo*, 2011, roč. 15, č. 2, s. 5 – 13.
- 9) VANTUCH, Pavel. K možnostem sjednání dohody o vině a trestu. *Trestní právo*, 2012, roč. 16, č. 12, s. 4 – 11.
- 10) VÁLKOVÁ, Helena. Česká podoba stalkingu podle § 354 TrZ v širších než jen trestněprávních souvislostech. *Trestněprávní revue*, 2009, roč. 8, č. 9, s. 257 – 263.
- 11) VISINGER, Radek. Jak postihovat stalking? Zamyšlení nad novou právní úpravou. *Trestněprávní revue*, 2009, roč. 8, č. 11, s. 331 – 336.

Právní předpisy

- 1) Zákon č. 40/2009 Sb., trestní zákon, ve znění pozdějších předpisů
- 2) Zákon č. 141/1961 Sb., o trestním řízení soudním (trestní řád), ve znění pozdějších předpisů
- 3) Zákon č. 45/2013 Sb., o obětech trestných činů a o změně některých zákonů (zákon o obětech trestných činů)
- 4) Zákon č. 198/2009 Sb., o rovném zacházení a o právních prostředcích ochrany před diskriminací a o změně některých zákonů (antidiskriminační zákon), ve znění pozdějších předpisů
- 5) Zákon č. 101/2002 Sb., o ochraně osobních údajů, ve znění pozdějších předpisů
- 6) Usnesení předsednictva ČNR č. 2/1993 Sb., o vyhlášení Listiny základních práv a svobod jako součásti ústavního pořádku České republiky
- 7) Zákon č. 140/1961 Sb., trestní zákon, ve znění pozdějších předpisů

Soudní rozhodnutí

- 1) Usnesení Nejvyššího soudu ČR ze dne 30. 11. 2010, sp. zn. 8 Tdo 1352/2010
- 2) Usnesení Nejvyššího soudu ČR ze dne 8. 9. 2011, sp. zn. 8 Tdo 1082/2011
- 3) Usnesení Nejvyššího soudu ČR ze dne 30. 11. 2011, sp. zn. 8 Tdo 1503/2011
- 4) Usnesení Nejvyššího soudu ČR ze dne 9. 11. 2011, sp. zn. 3 Tdo 1378/2011
- 5) Usnesení Nejvyššího soudu ČR ze dne 11. 4. 2012, sp. zn. 4 Tdo 379/2012
- 6) Usnesení Nejvyššího soudu ČR ze dne 11. 9. 2012, sp. zn. 6 Tdo 973/2012
- 7) Usnesení Nejvyššího soudu ČR ze dne 12. 12. 2012, sp. zn. 7 Tdo 1492/2012
- 8) Usnesení Nejvyššího soudu ČR ze dne 17. 4. 2013, sp. zn. 8 Tdo 308/2013
- 9) Rozsudek Městského soudu v Brně ze dne 16. 12. 2010, sp. zn. 2 T 60/2010
- 10) Rozsudek Obvodního soudu pro Prahu 4 ze dne 7. 2. 2011, sp. zn. 31 T 162/2010
- 11) Rozsudek Obvodního soudu pro Prahu 7 ze dne 21. 2. 2011, sp. zn. 39 T 94/2010
- 12) Rozsudek Okresního soudu v Jihlavě ze dne 26. 3. 2012, sp. zn. 13 T 21/2012
- 13) Rozsudek Okresního soudu v Berouně ze dne 30. 10. 2012, sp. zn. 2 T 176/2011

Elektronické zdroje

- 1) *Stalking: psychiatric perspectives and practical approaches* [online]. New York: Oxford University Press, 2007 [cit. 10. 12. 2013]. Dostupné na [□http://site.ebrary.com/lib/natl/Doc?id=10254478□](http://site.ebrary.com/lib/natl/Doc?id=10254478)
- 2) MULLEN, P. E., PATHÉ, M., PURCELL, R. & STUART, G. *Study of stalkers* [online]. The American Journal of Psychiatry, 1999, sv. 156, č. 8. [cit. 10. 12. 2013]. Dostupný na [□ http://ajp.psychiatryonline.org/article.aspx?articleid=173642□](http://ajp.psychiatryonline.org/article.aspx?articleid=173642)
- 3) Bílý kruh bezpečí: *Nebezpečné pronásledování* [online]. [cit. 2. 12. 2013]. Dostupné na [□http://www.bkb.cz/pomoc-obetem/trestne-ciny/nebezpecne-pronasledovani/□](http://www.bkb.cz/pomoc-obetem/trestne-ciny/nebezpecne-pronasledovani/)
- 4) Bílý kruh bezpečí: *Poslání a činnost* [online]. [cit. 30. 11. 2013]. Dostupné na [□http://www.bkb.cz/o-nas/poslani-a-cinnost/□](http://www.bkb.cz/o-nas/poslani-a-cinnost/)
- 5) KOPECKÝ, Kamil. *Typologie stalkerů* [online]. E-bezpečí 7. dubna 2009. [cit. 11. 12. 2013]. Dostupné na [□http://www.e-bezpeci.cz/index.php/temata/stalking-a-kyberstalking/113-131□](http://www.e-bezpeci.cz/index.php/temata/stalking-a-kyberstalking/113-131)
- 6) Vládní návrh na vydání zákona, trestní zákoník. Sněmovní tisk č. 410 [online]. Poslanecká sněmovna Parlamentu ČR. [cit. 2. 12. 2013]. Dostupné na [□ http://www.psp.cz/sqw/text/tiskt.sqw?o=5&ct=410&ct1=0□](http://www.psp.cz/sqw/text/tiskt.sqw?o=5&ct=410&ct1=0)
- 7) Usnesení Ústavně právního výboru ze dne 19. června 2008 [online]. Poslanecká sněmovna Parlamentu ČR. [cit. 2. 12. 2013]. Dostupné na [□ http://www.psp.cz/sqw/text/tiskt.sqw?o=5&ct=410&ct1=2□](http://www.psp.cz/sqw/text/tiskt.sqw?o=5&ct=410&ct1=2)
- 8) Predpis č. 262/2011 Z. z. [online]. [cit. 9. 12. 2013]. Dostupné na [□ http://www.zakonypreludi.sk/zz/2011-262□](http://www.zakonypreludi.sk/zz/2011-262)
- 9) Predpis č. 300/2005 Z. z. [online]. [cit. 9. 12. 2013]. Dostupné na [□ http://www.zakonypreludi.sk/zz/2005-300□](http://www.zakonypreludi.sk/zz/2005-300)
- 10) Důvodová zpráva k zákonu o obětech trestných činů [online]. [cit. 26. 11. 2013]. Dostupné na [□http://www.psp.cz/sqw/text/tiskt.sqw?O=6&CT=617&CT1=0#prilohy□](http://www.psp.cz/sqw/text/tiskt.sqw?O=6&CT=617&CT1=0#prilohy)
- 11) Ustawa z dnia 6 czerwca 1997 r., kodeks karny. [online]. [cit. 30. 11. 2013]. Dostupné na [□ http://legislationline.org/documents/section/criminal-codes/country/10□](http://legislationline.org/documents/section/criminal-codes/country/10)

ABSTRAKT

Diplomová práce se zabývá trestným činem nebezpečného pronásledování. Nebezpečné pronásledování jako specifickou formu násilí je v České republice možné od 1. ledna 2010 kriminalizovat. Cílem práce je poskytnout ucelený pohled na tento nežádoucí společenský fenomén, jehož prostřednictvím má být zhodnoceno, zda bylo zavedení skutkové podstaty nebezpečného pronásledování do trestního zákoníku optimálním řešením. Práce je členěna do šesti kapitol. Úvodní část je věnovaná stručné charakteristice vývoje právní úpravy nebezpečného pronásledování neboli stalkingu. Dále se práce zabývá podrobnou analýzou skutkové podstaty nebezpečného pronásledování, vybranými instituty procesního práva a vývojem judikatury v České republice. Jelikož je při posuzování trestnosti činu nezbytné, aby soud vzal v úvahu všechny skutečnosti týkající se protiprávního jednání, zaměřuje se práce i na pachatele a oběti nebezpečného pronásledování. V závěrečné kapitole je srovnávána slovenská právní úprava nebezpečného pronásledování s českou právní úpravou.

ABSTRACT

The thesis deals with a criminal activity called stalking. Stalking, as a specific form of violence, has been criminalized in the Czech Republic since 1st January 2010. The aim of this thesis is to provide comprehensive view about the undesirable social phenomenon by which it will be evaluated whether introduction of fact of stalking in the Criminal Code has been an optimal solution. The thesis is divided into six chapters. The first part contains a brief description of development of the legal regulation of stalking. There is also a detailed analysis of the fact of stalking, description of chosen institutes of procedural law as well as development of jurisprudence in the Czech Republic. The thesis deals with offenders and victims of stalking because it is necessary to take into consideration all facts related to illegal action during assessment of a criminal act. The final chapter compares legal regulation of stalking in Slovakia and the Czech Republic.

KLÍČOVÁ SLOVA

trestný čin, trestný čin nebezpečné pronásledování, pachatel nebezpečného pronásledování, oběť nebezpečného pronásledování, trest, skutková podstata trestného činu, důvodná obava, orgán činný v trestním řízení, práva oběti trestného činu, trestní zákoník

KEY WORDS

crime, crime of stalking, offender of stalking, victim of stalking, punishment, fact of a criminal act, justified concerns, prosecuting body, rights of a victim of a criminal act, Criminal Code